

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Nestátní neziskové organizace jako faktor regionálního
rozvoje**

Martina Žiláková

© 2021 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Martina Žiláková

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Jičín

Název práce

Nestátní neziskové organizace jako faktor regionálního rozvoje

Název anglicky

Non-governmental Non-profit Organizations as a Factor of Regional Development

Cíle práce

Hlavním cílem bude navržení možnosti využití neziskových organizací pro rozvoj regionu (Lázeňský mikroregionu v Podkrkonoší) v oblasti trávení volného času dětí a mládeže. Prvním dílčím cílem bude analýza výchozí situace neziskových organizací s možností volnočasových aktivit pro děti a mládež v městě Nová Paka, Lázně Bělohrad a městysu Pecka. Druhým dílčím cílem bude zjistit, jak tyto organizace vnímá veřejnost a jakým způsobem se podílejí na kvalitě života. Třetím dílčím cílem bude zjistit vize aktérů, kteří se podílejí na rozvoji regionu.

Metodika

Teoretická část, charakteristika prostředí a analýza výchozí situace neziskových organizací v regionu je založena na studiu dokumentů, které definují základní pojmy spojené s danou problematikou rozvoje regionu, problematikou nestátních neziskových organizací se zaměřením na volný čas dětí a mládeže. Terénní šetření bude probíhat kvantitativním a kvalitativním sociologickým šetřením. Kvantitativní šetření bude probíhat pomocí dotazníků předložených obyvatelům vybraných obcí. Získaná data budou vyhodnocena za pomoci jednoduchých statistických. Kvalitativní šetření proběhne formou polostandardizovaných rozhovorů s představiteli neziskových organizací a dalších aktérů zvoleného regionu. Výsledky budou zhodnoceny, diskutovány a bude stanoven závěr. Osnova práce: 1. Úvod, 2. Cíl práce a metodika, 3. Teoretická východiska, 4. Charakteristika prostředí, 5. Terénní šetření, 6. Zhodnocení výsledků a diskuse, 7. Závěr, 8. Seznam použitých zdrojů, 9. Přílohy.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

nestátní neziskové organizace, regionální rozvoj, aktéři regionálního rozvoje, zájmové spolky, děti a mládež, volný čas

Doporučené zdroje informací

- BOUKAL, P. Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe). Praha: Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1650-9.
- DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8.
- HENDL, J. Kvalitativní výzkum : základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2
- MANSFELDOVÁ, Z. – KROUPA, A. *Participace a zájmové organizace v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. ISBN 80-86429-53-9.
- STEJSKAL, J. – KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.
- ŠEDIVÝ, M. – MEDLÍKOVÁ, O. Úspěšná nezisková organizace. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4041-6.
- WEIKART, L A. – CHEN, G G. – SERMIER, E. Budgeting and financial management for nonprofit organizations : using money to drive mission success. Los Angeles: 2013. ISBN 9781608716937.
- WOKOUN, R. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavla Varvažovská, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 26. 2. 2021

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 1. 3. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 11. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Nestátní neziskové organizace jako faktor regionálního rozvoje" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 1.3.2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Pavle Varvažovské, Ph.D. za cenné rady a odborné vedení při zpracování bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala všem, kteří mi poskytli informace a materiály ke zpracování, vedoucím aktérům místních neziskových organizací a čelním představitelům místních samospráv. A v neposlední řadě patří velké poděkování mé rodině, partnerovi a blízkým, kteří mi po celou dobu studia byli velkou oporou.

Nestátní neziskové organizace jako faktor regionálního rozvoje

Abstrakt

Cílem bakalářské práce je zhodnocení vybrané lokality z pohledu zastoupení nestátních neziskových organizací, které působí ve svazku obcí Lázeňský mikroregion v Podkrkonoší. Jak tyto organizace přispívají k rozvoji daného území a jeho atraktivitě a jaký vliv mají na kvalitu života jeho obyvatel. Především na možnostech trávení volného času dětí a mládeže.

Práce je členěna na dvě části, teoretickou, kde jsou vymezeny a popsány jednotlivé pojmy, které jsou důležité pro pochopení dané problematiky obsažené v druhé části práce, kterou je praktická část neboli terénní šetření. Jsou stanoveny celkem tři dílčí cíle. Prvním dílčím cílem je charakteristika vybraného regionu a analýza místních neziskových organizací se zaměřením na spolky a jejich identifikaci ve třech vybraných městech, Nová Paka, Lázně Bělohrad a Městysu Pecka, jež jsou členy svazku obcí Lázeňský mikroregion. Druhým dílčím cílem je zjistit pomocí dotazníkového šetření, jak činnost neziskových organizací vnímá široká veřejnost a jakým způsobem se organizace z jejich pohledu podílí na rozvoji měst, ve kterých žijí. Zda mají pro ně samotné přínos a vliv na kvalitu života a trávení volného času jejich dětí a v neposlední řadě, zda jsou finančně dostupné. Třetím dílčím cílem je zjistit vize aktérů a jejich důležitost, kteří tyto spolky a organizace zřizují, jak se jim daří tuto činnost financovat, a především pak udržet zájem o členství v těchto organizacích.

Klíčová slova: Nestátní neziskové organizace, regionální rozvoj, regionální politika, aktéři regionálního rozvoje, zájmové spolky, děti a mládež, volný čas

Non-governmental Non-profit Organizations as Factor of Regional Development

Abstract:

The main goal of the thesis is the evaluation of the chosen locality from the point of view of representation of private non-profit making organisations that work in the villages partnership „Spa microregion in Podkrkonoší“. To evaluate how the organisations contribute to the locality development and its attractiveness and what influence they have on the quality of local people’s lives, especially the possibilities they create for children, teenagers and young adults to spend their free time.

The thesis is divided into two parts. Theoretical part in which there are the key notions definitions and description, which are necessary for understanding to the given topic, later dealt with in the second, practical part of the thesis. Three partial goals are given. The first partial goal is the characteristics of the chosen locality and the analysis of the local non-profit making organisations with the focus on clubs in three towns, Nová Paka, Lázně Bělohrad and a small-town Pecka that are all members of Spa microregion. The second partial goal is based on questionnaire survey carried out with the aim to find out how the activities of non-making profit organisations are felt by the public together with their attitude to organisations’ influence to their hometowns development. It is important to find out if the organisations positively influence the quality of life and free time activities of their children as well as whether they are affordable. The third partial goal is to find out the vision of the organisations members, their importance, the way those people establish and fund the organisations and above all, how they manage to keep the interest of people in membership.

Key words: private non-profit making organisations, regional development, regional politics, participants of regional development, free time clubs, children and the youths, free time

Obsah

1 Úvod.....	9
2 Cíl práce a metodika	10
3 Teoretická východiska	11
3.1 Základní pojmy týkající se regionalistiky	11
3.1.1 Region.....	11
3.1.2 Regionální rozvoj.....	12
3.1.3 Endogenní a exogenní regionální politika	13
3.1.4 Struktura a klasifikace ČR	14
3.1.5 Jednotky NUTS.....	14
3.1.6 Regiony soudržnosti	15
3.1.7 Venkov.....	16
3.1.8 Obec	16
3.1.9 Mikroregion	16
3.2 Aktéři rozvoje v České republice.....	17
3.2.1 Jednotlivé kategorie aktérů rozvoje	17
3.2.2 Nestátní neziskové organizace a jejich znaky.....	17
3.2.3 Financování nestátních neziskových organizací.....	19
3.2.4 Role nestátních neziskových organizací.....	19
3.2.5 Pojem dobrovolnictví.....	20
3.2.6 Spolek	22
3.2.7 Spolková činnost.....	22
3.3 Volný čas a výchova dětí a mládeže	23
3.3.1 Volný čas	23
3.3.2 Volný čas z historického pohledu.....	24
3.3.3 Volný čas v době pandemie	25
3.3.4 Důležitost rodiny a výchova mimo školu	26
4 Charakteristika prostředí.....	29
4.1 Královéhradecký kraj	29
4.1.1 Geografie	30
4.2 Charakteristika zkoumaných prostředí.....	31
4.2.1 Lázeňský mikroregion	31
4.2.2 Město Nová Paka	33
4.2.3 Město Lázně Bělohrad	34
4.2.4 Městys Pecka	34
4.2.5 Přehled financování vybraných obcí.....	36
4.3 Neziskové organizace v Lázeňském mikroregionu.....	37

4.3.1	Bruslařský klub Nová Paka, z.s.	37
4.3.2	Sbor dobrovolných hasičů Nová Paka	38
4.3.3	Tělocvičná jednota Sokol Lázně Bělohrad	39
4.3.4	Sbor dobrovolných hasičů Lázně Bělohrad	39
4.3.5	DS Smajlík Pecka z.s.	40
4.3.6	Sbor dobrovolných hasičů Pecka	40
5	Terénní šetření.....	42
5.1	Kvantitativní šetření	42
5.1.1	Výsledky kvantitativního šetření	45
5.1.2	Statistická analýza.....	53
5.2	Kvalitativní šetření	56
5.2.1	Výsledky kvalitativního šetření	58
6	Výsledky a diskuse	67
6.1	Vyhodnocení kvantitativního šetření	67
6.2	Vyhodnocení kvalitativního šetření	70
7	Závěr.....	74
8	Seznam použitých zdrojů	78
9	Přílohy	81

Seznam obrázků

Obrázek 1:	Regiony soudružnosti v České republice	15
------------	--	----

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1:	Exogenní a endogenní přístup k regionálnímu rozvoji.....	13
Tabulka 2:	Jednotky NUTS v České republice.....	15
Tabulka 3:	Kategorie aktérů rozvoje v ČR	17
Tabulka 4:	Statistika počtu nestátních neziskových organizací 2005-2020	18
Tabulka 5:	Systém neziskových organizací v ČR podle kategorií ICNPO	21
Tabulka 6:	Počet obyvatel v Královéhradeckém kraji v roce 2020	30
Tabulka 7:	Schválený rozpočet na rok 2021 svazek obcí Lázeňský mikroregion.....	32
Tabulka 8:	Přehled schválených rozpočtů jednotlivých obcí	36
Tabulka 9:	Sestavení asociační tabulky s hladinou významnosti $\alpha= 5\%$	54
Tabulka 10:	Sestavení tabulky s hladinou významnosti $\alpha= 5\%$	55
Tabulka 11:	Sestavení tabulky s hladinou významnosti $\alpha= 5\%$	56
Tabulka 12:	Funkce představitelů vybraných organizací	58

Tabulka 13: Shrnutí kvalitativního šetření.....	66
Graf 1: Počet obyvatel z vybraných obcí.....	46
Graf 2: Věk respondentů z dotazníkového šetření.....	47
Graf 3: Nejvyšší dosažené vzdělání obyvatel zapojených do výzkumu.....	47
Graf 4: Účast dotazovaných na akcích	49
Graf 5: Typ a činnost organizací vítaných respondenty v budoucnu	51
Graf 6: Vliv činnosti neziskových organizací na rozvoj regionu či obce dle šetření	52
Graf 7: Návrat spolkového života po překonání pandemie dle dotazovaných	53

1 Úvod

Nestátní neziskové organizace dle statistických údajů Českého statistického úřadu neustále přibývají. Statistiky uvádějí, že v roce 2020 bylo na území České republiky evidováno na 135 tisíc těchto organizací. Nestátní neziskové organizace, jak už sám název vypovídá, nevznikají za účelem zisku ani podnikání, který by měl přínos pro samotné zřizovatele. Zisk, který tyto organizace vytvářejí, je použit na další rozvoj jejich fungování. Nestátní neziskové organizace jsou nezávislé soukromé subjekty, a jejich typickým znakem je dobrovolnost, samospráva, organizovanost a nezávislost na státu, pomocí nichž jsou poskytovány obecně prospěšné služby.

Do sektoru neziskových organizací spadají nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, evidované církevní právnické osoby, občanská sdružení a organizační jednotky sdružení, které byly v roce 2014 s účinností NOZ přejmenovány na spolky a pobočné spolky, a nově přibyly zapsané ústavy.

Předmětem bakalářské práce bude hodnocení nestátních neziskových organizací ve vybrané lokalitě a jejich význam na rozvoj regionu, konkrétně Lázeňský mikroregion v Podkrkonoší. Bude cíleno na spolky, které svojí činností podporují trávení volného času dětí a mládeže. Spolky obecně mají velký přínos pro občany, ale i členy, kteří spolkovým životem zvyšují kvalitu a úroveň sociálního prostředí, udržují tradice a sdružují lidi se stejnými zájmy, a to především v menších městech a na vesnicích.

Cílem bakalářské práce bude zhodnocení možností, jak se tyto vybrané spolky mohou podílet na rozvoji regionu. Dílčími cíli bude zjistit vize představitelů jednotlivých spolků, způsob financování a udržení členství v těchto spolcích a také jak lidé z řad veřejnosti tyto spolky vnímají, zda pro ně mají velký význam a přínos pro jejich děti.

K výběru této lokality se autorka rozhodla především z toho důvodu, že zde posledních pár let žije a má tedy možnost sledovat, jak tento region funguje a jaké nabízí možnosti ve využití volného času dětí a mládeže, ke kterým má blízko. Sama autorka je členem spolku, Sboru dobrovolných hasičů městyse Pecka a ve svém rodném bydlišti také členkou Sokola.

Při zpracování bakalářské práce budou uplatněny především znalosti, které autorka získala při studiu na Provozně ekonomické fakultě České zemědělské univerzity v Praze, ale také osobní zkušenosti nabitě nejen členstvím ve dvou spolcích, ale i nezaujatý náhled na vybraný region a danou problematiku.

2 Cíl práce a metodika

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit jaké nestátní neziskové organizace (dále jen NNO) se ve vybraném Lázeňském mikroregionu vyskytují a jak se mohou podílet na jeho rozvoji. Tento hlavní cíl je podložen třemi dílčími cíli, díky nimž bude možné zhodnotit výsledky týkající se předmětu práce, a to za pomoci kvalitativního a kvantitativního sociologického šetření.

Prvním dílčím cílem bude analýza výchozí situace v dané oblasti, týkající se identifikace místních NNO se zaměřením na trávení volného času dětí a mládeže.

Druhým dílčím cílem bude zjistit vize aktérů NNO, kteří tyto organizace zřizují a jak se jim daří tuto činnost financovat a zároveň udržet zájem o členství z řad široké veřejnosti. Šetření bude probíhat kvalitativní analýzou formou polostandardizovaných rozhovorů s představiteli organizací.

A třetím cílem bude pomocí dotazníkového šetření zjistit, jak vnímá spolkovou činnost veřejnost, jaký pro ně samotné má význam a zda jsou přínosem pro jejich děti.

Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou část neboli terénní šetření. Teoretická část vychází ze studia dokumentů odborné literatury, zdrojů na webových stránkách za pomoci nichž, bude charakterizováno prostředí a budou vymezeny pojmy týkající se regionu, mikroregionu, regionálního rozvoje, nestátních neziskových organizací jejich dělení a znaky a pojem volný čas.

Druhá část práce, praktická, je podložena výstupy z terénního šetření. Za pomoci statistických metod budou ze získaných dat od respondentů ověřeny hypotézy např. zda se spolková činnost podílí na rozvoji daného regionu. Na základě těchto získaných dat z kvalitativního a kvantitativního šetření bude možné porovnat rozdíly v nabídce aktivit ve vybraných obcích s různým počtem obyvatel, které NNO nabízejí a jejich finanční dostupnost. Výsledky tohoto šetření budou shrnuty a následně podrobeny diskusi, ve které budou navržena vhodná doporučení, ze kterých vyplyne závěr a tím bude naplněn i hlavní cíl práce.

3 Teoretická východiska

Nestátní neziskové organizace a jejich kořeny sahají hluboko do minulosti. Již dříve se formovala podobná uskupení jako například církve nebo občanské svazy, které usilovaly o odstranění záporných jevů ve společnosti především těch sociologických a hlavním znakem byl filantropický charakter, který se vyznačuje činnostmi a chováním vedoucích k podpoře druhých. Příkladem mohou být sirotčince, pomoc sociálně slabším nebo podpora vzdělávání vybraných skupin.

Postupně tento dobrovolnický a filantropický charakter nahrazoval veřejný sektor, kde přebíral tuto úlohu stát a v současné době se sektor neziskových organizací rozvíjí především občanskou společností související s moderním právním státem.

„Občanská společnost je postavena na principech svobody, demokratických principech na posilování občanské společnosti, solidarity, emancipace, a především participace občanů rozhodování o věcech veřejných“. (Kolektiv autorů, 2008, s.224)

Pro rozvoj regionů, ve kterých působí NNO je důležitá dobře fungující regionální politika. Důležitým milníkem v regionální politice byl rok 2000, kdy byl vydaný zákon 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje a došlo tak k vymezení jasných hranic této politiky v České republice, a především k významnému přiblížení Evropské unii.

Lokální regionální politika je přisuzována fungování jednotlivým obcím v ČR, a zastává oblast místního rozvoje.

3.1 Základní pojmy týkající se regionalistiky

3.1.1 Region

Pojem region je odvozen z latinského slova *regio* a jedná se o území, které se vyznačuje společnými znaky nebo rysy.

Neexistuje univerzální definice tohoto pojmu, ale jedna z nich říká, že „regiony jako objekty, na nichž lze definovat ekonomické systémy a subsystémy, tvoří výchozí kategorii regionálního zkoumání. Územní hlediska totiž zahrnují prostorovou diferenciaci územních celků a vztahy mezi nimi. Tyto celky pak mohou mít různé rozměry – od rozsáhlých útvarů až po malé okrsky v sídlech či katastrální území – v závislosti na účelu a pojetí příslušné analýzy. Tyto územní celky tedy nazýváme regiony, přičemž synonyma jako prostorový, územní apod. je možno v zásadě nahrazovat přívlastkem regionální.“ (Macháček, Toth, Wokoun, 2011, s. 75-76)

Zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje pak vymezuje tento pojem v §2, že regionem se rozumí územní celek, vymezený územními obvody krajů a obcí, jehož rozvoj může být podporován podle tohoto zákona.

Klasifikovat jednotlivé typy regionů lze pak na základě dalších kritérií, a to hned ze dvou úhlů:

- 1) Rozčlenit území státu na menší územní celky
- 2) Seskupit základní prostorové jednotky do větších celků.

Podle způsobu vymezení můžeme rozlišit region na dva typy, normativní neboli ty, které vznikly politickým rozhodnutím, což jsou územně-správní regiony, které mají jasně stanoveny své hranice např. kraje. Dalším typem jsou regiony deskriptivní, které se dále dělí na homogenní a heterogenní.

Homogenní regiony mají stejnorodý vztah k určitým znakům jako jsou např. znaky geografické, typ zastoupené vegetace nebo různých odvětví např. vinařský nebo chmelařský region, lázeňský region, hornický region aj.

Heterogenní region se vyznačuje existencí jádra regionu a jeho spádovým územím, mezi které patří přirozené spádové obvody sídelních center.

Existuje vědní obor, regionální věda taktéž nazývána regionalistika, která se věnuje poznávání a výzkumu regionů, zabývající se prostorovými jevy, procesy a také vztahy. Často se v souvislosti s regiony hovoří o tzv. regionální disparitě, ta má za následek nepříznivý rozvoj, týká se ekonomických, ekologických, ale i sociálních rozdílů, a snahou je tyto disparity odstraňovat, nebo popřípadě zmírňovat, aby měly co nejmenší, nežádoucí dopad na samotný region.

3.1.2 Regionální rozvoj

Regionální rozvoj je soubor procesů, které jsou zaměřeny na zlepšování úrovně v konkrétních regionech. Týkají se kladných změn jak po stránce lepší ekonomické úrovně, tak i kulturní, sociální, ale i ekologické a v neposlední řadě na pozitivní vliv na životní prostředí. Téměř každá územně právní jednotka se rozvojem regionu zabývá v rámci regionálního plánování. Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje je jedním s podpůrných dokumentů, který se těmto procesům věnuje. Dále to je např. Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2014-2021 a nyní nově Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ pod záštitou Ministerstva pro místní rozvoj (www.mmr.cz, 2021). Jedná se o národní strategické dokumenty, které mají za úkol stanovit hlavní cíle regionální politiky státu, které přispějí k dynamickému, vyváženému, a především udržitelnému rozvoji území. V regionech

pak vznikají různá uskupení jako např. místní akční skupiny, kde dochází ke spolupráci mezi lokálními aktéry a ti se podílejí na konkrétním prosazování společných zájmů a cílů vedoucích k rozvoji vybrané lokality.

3.1.3 Endogenní a exogenní regionální politika

Regionální politika je definována dvěma obecnými přístupy, jedním z nich je přístup endogenní a druhým exogenní.

Základní charakteristikou endogenní regionální politiky je orientace na lidský kapitál, který je nezbytný k aktivnímu strategickému řízení regionu, dále pak prostorové faktory a vykonávání této politiky prostřednictvím centrálních a regionálních institucí. Endogenní politika se soustředí na inovace, využívá především regionálních nástrojů, kterými se snaží mobilizovat vnitřní regionální faktory a vytvořit tak vhodné podmínky k rozvoji potencionálních zdrojů regionu tzv. směrem zdola nahoru. Stát v tomto případě zasahuje minimálně.

Exogenní nebo také tradiční regionální politika se snaží přemísťovat zdroje z regionů, které jsou vyspělé do regionů, které jsou zaostalé nebo rozvojově pomalejší. Tento princip spočívá v politice tzv. směrem shora dolů, kdy stát poskytuje finance k rozvoji těchto zaostalých regionů.

Tabulka 1: Exogenní a endogenní přístup k regionálnímu rozvoji

	Exogenní regionální rozvoj	Endogenní regionální rozvoj
Hlavní řídicí místo:	Centrum	Lokalita
Způsob řízení:	centralistický (moc centrálních úřadů)	decentralizovaný (moc lokálních úřadů a administrativní autonomie vyšších územních samosprávných celků)
Hlavní zdroje regionálního rozvoje:	vnější zásahy ekonomického charakteru a technických inovací	vnitřní zdroje integrovaného charakteru a sociálních inovací (tj. manažerských, politických a institucionálních - „co a jak dělat nově“)
Hospodářský potenciál regionů:	aglomerační (externí) úspory a úspory pracovních nákladů (souhrnně v cenách a mzdách)	lidský kapitál (tj. znalosti, schopnosti a jejich využití)
Hlavní výkonné subjekty rozvoje:	globální firmy diktující podmínky v daném prostředí	lokální firmy reagující na podmínky daného prostředí
Zdůraznění potřeby investic do:	technicko-ekonomických oblastí	vzdělávání (rekvalifikace, inovace)
Hlavní efekt:	optimální výběr lokalizace výrobních faktorů z hlediska firmy („vítězí globalita“)	optimální výběr výroby lokálních firem z hlediska prostředí („vítězí lokalita“)

Zdroj: Upraveno podle Hudečkové (2013, str. 84)

Do 70. let 20. století byl regionální rozvoj pojatý spíše přístupem exogenním, až poději se začal více prosazovat endogenní přístup, ten totiž cílí přímo na aktéry regionálního rozvoje, kterými jsou obyvatelé venkova a jejich aktivity. V exogenní regionální politice je využito jiných faktorů, které nelze ovlivnit samotnými aktéry, těmito faktory jsou např. poloha obce, přírodní prostředí, legislativa aj. K tomu, aby bylo docíleno funkčního a udržitelného rozvoje, je vhodné využívat oba tyto přístupy společně, jak endogenní, tak exogenní přístup.

3.1.4 Struktura a klasifikace ČR

Česká republika se oproti jiným členským státům Evropské unie (dále jen EU) výrazně liší členitostí sídel, má více než 6 200 obcí, kde převažují ty, které mají do 500 obyvatel.

Obec je základní územní samosprávný celek a kraj vyšší územní samosprávný celek, to je dáno přímo Ústavou České republiky. Ústavní zákon č.1/1993 Sb., říká, že územní samosprávné celky jsou vymezeny jako území společenství občanů, kteří mají právo na samosprávu, samostatně se rozhodovat ve svých záležitostech, hospodařit se svým rozpočtem a nakládat s vlastním majetkem.

Vyšším územním samosprávným celkem v ČR jsou již zmíněné kraje „Kraj je územním společenstvím občanů, které má právo na samosprávu“ (Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, §1). Kraj je ustanoven v ústavním zákoně č.347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, a celkový počet krajů vč. hlavního města Prahy je 14.

3.1.5 Jednotky NUTS

EU využívá tzv. systém členění NUTS, tato zkratka vyjadřuje La Nomenclature des Unités Territoriales Statistique, v překladu klasifikaci územních statistických jednotek. Jedná se o jednotný systém, který byl zaveden již v 70. letech 20. století Komisí Evropských společenství pro účely Evropského statistického úřadu, a pomocí kterého srovnává jednotlivé ukazatele členských zemí např. nezaměstnanost, ale především slouží k posouzení a vyhodnocení podpory ze strukturálních fondů. NUTS jsou stanoveny dle počtu obyvatel a také podle rozlohy.

V základu se jedná o jednotky NUTS 1, 2 a 3, které jsou rozšířeny o NUTS 0 s ohledem na státy, které svojí velikostí překračují jednotku NUTS 1. Jednotky LAU 1 a LAU 2 slouží k nižšímu územnímu členění a jejich vymezení není přesně stanoveno, je dobrovolné.

Tabulka 2: Jednotky NUTS v České republice

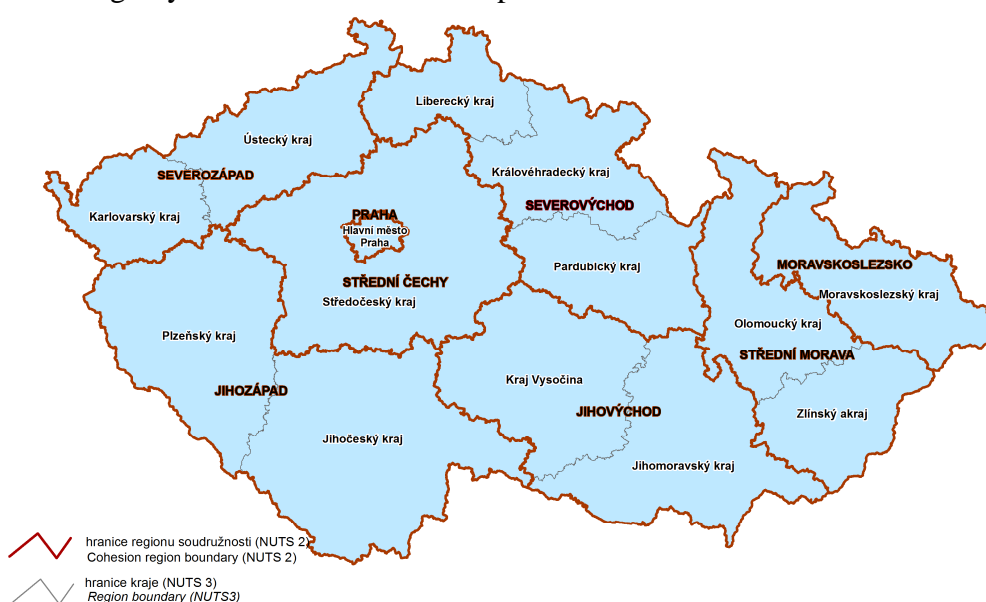
Jednotka NUTS	Velikostní omezení	Česká republika
NUTS 0	Stát	Není
NUTS 1	3-7 milionů obyvatel	Česká republika
NUTS 2	0,8-3 miliony obyvatel	Regiony soudržnosti (8)
NUTS 3	150-800 tisíc obyvatel	Kraje (14)
LAU 1		Bývalé okresy (77)
LAU 2	Obce	Obce (6258)

Zdroj: Upraveno podle Hudečkové, 2013, str. 33

3.1.6 Regiony soudržnosti

Regionů soudržnosti je v České republice celkem 8 a spadají do jednotky NUTS 2, což je možné vidět v tabulce č.2. Této úrovni NUTS 2 se dostává největší podpory co se týká čerpání financí ze zdrojů EU. V ČR, se složení jednotlivých regionů liší, některé jsou tvořeny více kraji dohromady, příkladem může být region Severovýchod skládající se z krajů Libereckého, Královéhradeckého a Pardubického. Oproti tomu region Střední Čechy je tvořen pouze jedním krajem a to Středočeským. Všechny regiony soudržnosti s výjimkou Hlavního města Prahy čerpají podporu z cíle Konvergence. Hlavní město Praha značně přesahuje svojí ekonomikou zbylou část ČR, proto nemá oprávnění čerpat z tohoto cíle Konvergence, a je pro ni určen cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.

Obrázek 1: Regiony soudružnosti v České republice

Zdroj: <https://www.czso.cz/csu/czso/regiony-soudrznosti>

3.1.7 Venkov

Venkov definujeme jako „prostor, který zahrnuje jak krajinu, tak venkovská sídla. Charakteristická je menší intenzita sociálně ekonomických kontaktů a menší hustota vazeb mezi jednotlivými subjekty, které se ve venkovském prostoru pohybují. V českých podmínkách je venkov zpravidla vymezován jako soubor venkovských obcí, kdy statistickou hranicí pro jejich vymezení je 3000 obyvatel“ (Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2014-2020, str. 139). Venkov je v České republice (dále jen ČR) velice různorodým prostorem, lišit se může z pohledu jak sociálního, tak třeba i ekonomického. A proto je kladen důraz na odstraňování regionálních disparit. Usiluje se o růst životní úrovně obyvatel žijících na venkově a o udržení životaschopného osídlení.

3.1.8 Obec

Obec je „základním územím samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce“ (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, §1). Obec se může rovněž stát městysem, a to za předpokladu, že je tento návrh předložen vládě předsedou Poslanecké sněmovny a následně schválen. „*Městys je samostatně spravován zastupitelstvem městyse; dalšími orgány městyse jsou rada městyse, starosta, úřad městyse a zvláštní orgány městyse*“ (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, §3).

3.1.9 Mikroregion

Mikroregionem jsou v současné době označovány dobrovolné svazky obcí. Vznikají na základě společenství obcí se stejnými zájmy za účelem dosáhnout změn, hovoříme tak o meziobecní spolupráci. Svazky obcí se velkou mírou podílí na rozvoji regionu a venkovských oblastí a jejich hlavním cílem je rozvoj aktivit a zajišťování financování v rámci dotací. Mikroregiony se vytvářely seskupením několika obcí okolo přirozeného centra, jejich velikost nebyla konkrétně určena, ale polovina z nich je většinou složena z cca 10 obcí a obyvateli okolo 10 tis. Existují, ale mikroregiony, které čítají třeba i třicet členských obcí. Klíčovým bodem pro vznik těchto uskupení byl rok 1999-2001, kdy vešla v platnost novela zákona 128/2000 Sb., o obcích, následně počet nově vznikajících mikroregionů ustal, nebo byly právě podle zmiňovaného zákona o obcích přeměněny na dnes existující dobrovolné svazky obcí. Obce se ve většině případů spojují především za účelem obecního rozvoje, někdy bylo důvodem pro vznik vybudování nové kanalizace, popř. zavedení plynu do jednotlivých obcí, kdy společnými silami a spoluprací dosáhly dotačních titulů a díky nim získaly finanční

prostředky pro realizaci plánovaných záměrů. V menší míře docházelo k tomu, že po dokončení některého společného záměru, kvůli kterému vznikly byla jejich činnost ukončena.

Výhodou dobrovolných svazků obcí je především lepší komunikace mezi obcemi, předávají si cenné rady, zkušenosti a informace a díky tomu se jim daří realizovat další společné cíle ze strategického rozvoje.

3.2 Aktéři rozvoje v České republice

3.2.1 Jednotlivé kategorie aktérů rozvoje

Aktéry rozvoje v ČR dělíme do třech kategorií, a to podle toho o jaký vztah ke správní organizaci území se jedná. Působnost aktérů může být na úrovni lokální, regionální a národní. (Binek, 2009, s. 39). Dále se dělí podle formální struktury a podle toho, jak aktéři fungují na veřejnou správu, zájmovou samosprávu, organizace neziskového sektoru a zájmové skupiny.

Tabulka 3: Kategorie aktérů rozvoje v ČR

		SEKTOR		
		veřejný	podnikatelský	neziskový
ÚROVEŇ	národní	ministerstva	celostátní zájmová uskupení	spolky, svazy, sítě
	krajská	kraj, vysoké školy, krajská informační střediska	podnikatelská sdružení	nezisková sdružení
	lokální	obce, DSO, MAS, obcí zřizované organizace	podnikatelé, zemědělci	zájmová sdružení, spolky

Zdroj: Upraveno podle Binka, 2009, str. 41

3.2.2 Nestátní neziskové organizace a jejich znaky

Nestátní neziskové organizace (dále jen NNO) neodmyslitelně patří ke každé společnosti ve vyspělých státech. Jejich počet se neustále zvyšuje a zájem o jejich činnost má čím dál větší počet lidí. Podle statistického úřadu bylo v České republice k březnu 2020 evidováno přes 135 tis. těchto organizací.

NNO se vyznačují především tím, že zisk, kterého svojí činností dosáhnou není rozdělován mezi jednotlivé členy konkrétní organizace, ale slouží k potřebám, a především financování další činnosti této organizace. Z názvu dále vyplývá, že nejsou zřizovány státem ani na státu závislé, ale mohou být státem podporované např. státními dotacemi. NNO mají

soukromou povahu, jsou samosprávné, řídí se vlastními pravidly a není do nich zasahováno vnějšími vlivy. A podstatným znakem těchto organizací je dobrovolnost, kterou je směřováno k veřejnému blahu, a hlavním cílem je poskytování veřejně prospěšných služeb.

Činnost organizací se promítá do různých oblastí života společnosti. Vybranými oblastmi je kultura a umění, vzdělávání, ekologie aj. Do sektoru nestátních neziskových organizací spadají spolky, dříve občanská sdružení, nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti nebo zapsané ústavy.

Neziskové organizace jsou podmíněny zápisem u Krajského úřadu nebo Ministerstvu vnitra, každá z těchto organizací se řídí schválenými stanovami.

Větších změn se neziskovým organizacím dostalo zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (NOZ), který nabyl účinnosti 1. ledna 2014 a upravuje některé z typů neziskových organizací, a jsou vymezeny tyto formy:

- Spolky
- Nadace
- Nadační fondy
- Ústavy

Tabulka 4: Statistika počtu nestátních neziskových organizací 2005-2020

Právní forma / rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 (březen)
Nadace	347	357	368	372	413	434	435	444	511	490	515	530	533	523	522	524
Nadační fondy	927	959	1022	1032	1061	1129	1195	1245	1343	1331	1556	1672	1798	1 859	1 952	1978
Obecně prospěšné společnosti	906	1079	1261	1416	1612	1785	1968	2150	2412	2867	2830	2776	2721	2 647	2 591	2569
Zapsané ústavy	x	x	x	x	x	x	x	x	x	142	398	685	892	1 042	1 179	1197
Evidované církevní právnické osoby	4429	4299	4286	4234	4216	4251	4277	4286	4119	4117	4127	4145	4150	4 142	4 132	4012
Občanská sdružení	53302	55535	58523	59545	62187	66527	70540	73460	81756	x	x	x	x	x	x	x
Organizační jednotky sdružení	30248	30576	30743	30238	29152	29609	30188	30941	31234	x	x	x	x	x	x	x
Spolky	x	x	x	x	x	x	x	x	x	82778	85492	88895	92180	97 174	99 296	99784
Pobočné spolky	x	x	x	x	x	x	x	x	x	24761	25102	25239	25102	25 475	25 319	25330
Organizací celkem	90159	92805	96203	96837	98641	103735	108603	112526	121375	116486	120020	123942	127376	132862	134991	135394

Zdroj: www.neziskovky.cz

3.2.3 Financování nestátních neziskových organizací

Organizace z nestátního neziskové sektoru jsou většinou závislé na několika zdrojích financování. Jednat se může o zdroje veřejné, ty jsou v tomto případě hlavním zdrojem a dále pak cizí.

Veřejné zdroje jsou například dotace nebo konkrétněji specifikované granty od samosprávních či státních celků, vymezené veřejnými zakázkami nebo smlouvami zakotvenými v legislativě. Dotace lze získat i prostřednictvím EU. Zdrojem veřejným se rozumí také příjem darů ať už od fyzických nebo právnických osob. Organizace může disponovat i vlastním příjmem ve formě členských příspěvků nebo zvyšovat příjem hospodářskou činností, kterou má možnost organizace vykonávat. Další příjem mohou pak tvořit zisky z her a loterií například z tomboly. Veřejné zdroje jsou poskytovány zároveň i ze státního a krajského rozpočtu. Faktor, který ovlivňuje dělení těchto financí závisí především na počtu organizací, které v daném místě působí. V tomto případě dominují regiony s velkým počtem obyvatel. Poskytovány mohou být dotace v oblasti rekreace, kultury, vzdělání, sportu aj. a to prostřednictvím jednotlivých ministerstev (Ministerstvo vnitra, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy atd.) Způsobů, jak získat finanční prostředky je spousta, organizace může pořádat veřejné sbírky, benefice, nezbytné jsou pro ně sponzoři, kteří s poskytnutých prostředků vytěží na oplátku uvedení reklamy či loga ke své propagaci. Důležitou součástí takto získaných prostředků je především jejich transparentní provedení, a to především na co byly prostředky konkrétně využity, dále prokazatelnost převodu těchto prostředků a doložení darovací smlouvou.

Cizí zdroje jsou oproti veřejným poskytovány nestátními nadacemi či fondy. Uvést můžeme například nadaci ČEZ, která zřizuje různě zaměřené dotační tituly.

3.2.4 Role nestátních neziskových organizací

NNO plní nejen v současné době spoustu prospěšných rolí, a hlavní z nich je role participativní. Prostřednictvím NNO se občané sdružují a vyjadřují své společné zájmy a požadavky a jejich cílem je tyto společné záměry uskutečňovat a řešit. Je to způsob, jakým se mohou občané aktivně zapojovat a podílet se na rozvoji například obce nebo regionu, ale i celého státu a zároveň tak přebírají určitou odpovědnost za rozhodování, která činí orgán veřejné moci. Tato vzájemná spolupráce neziskových organizací a orgány veřejné moci je velice přínosná, vzhledem k tomu, že neziskové organizace vidí spoustu věcí reálněji a tento pohled mohou interpretovat a definovat orgánům veřejné moci a ty je pak následně mohou pomoci řešit.

Další významnou rolí NNO je nabídka služeb lidem, kteří nemají možnost své potřeby uspokojit jinak než přes tyto organizace, jelikož soukromý sektor jim je nenabízí. A jak už bylo zmiňováno, tím, že hlavním cílem organizace není dosáhnout zisku, mohou tak větší pozornost věnovat právě potřebám klientů, proto jsou služby efektivní a cílené.

Institucionalizace neboli vzájemná pomoc založená na dobrovolnosti mezi občany hraje také velmi významnou roli v tomto sektoru a je ku prospěchu integrace společnosti.

3.2.5 Pojem dobrovolnictví

Pojem dobrovolnictví už samo o sobě vypovídá, že se jedná o dobrovolnou neboli svobodnou činnost, která je vykonávána pro ostatní, aniž bychom za ni očekávali nějakou odměnu. Existuje spousta definic širšího i užšího pojetí jednou by mohla být definice autora, který spatřuje dobrovolníka jako „osobu, která ze svobodné vůle a bez nároku na odměnu pracuje pro formálně organizovanou neziskovou organizaci, jejímž cílem je služba druhým nebo něco jiného než členství“ (Jenner, 1982, in Cnaan et. Al., 1996, s.369). Dalo by se říct, že podle této definice je činnost v rámci takových organizací orientována na široké okolí, a nejen k užitku svých vlastních členů.

Dobrovolnictví lze rozlišit podle způsobu, časového hlediska, prospěchu a také podle činnosti. Způsob dobrovolnictví pak může být formální nebo neformální, častěji se však jedná o formu formálního dobrovolnictví, do kterého spadají veškeré činnosti vykonávané v organizaci nebo zprostředkovaně pro druhé, popřípadě pro kulturu nebo životní prostředí, bez nároku na zisk. Neformální způsob pak zahrnuje činnost vykonanou mimo organizaci. To znamená, že se sám jedinec rozhodne někomu nezištně pomoci, příkladem může být hlídání dětí blízkým osobám, nebo seniorům obstarat potřebné věci či pomoci v domácnosti.

Dobrovolnictví lze dále rozlišit dle oblastí kde jsou realizována, a množství je velice obsáhlé, Mezinárodní klasifikace neziskových organizací ICNPO, je ale dělí na dvanáct základních. Toto dělení pak zjednodušili pro ČR autoři Frič a Pospíšilová (2010, s. 91), kde jsou znázorněny čtyři základní typy, viz. Tabulka 5

Tabulka 5: Systém neziskových organizací v ČR podle kategorií ICNPO

Sledovaný zájem	Vzájemně prospěšný	Veřejně prospěšný
Zaměření		
Servisní	1. Staré zájmové <ul style="list-style-type: none"> • Sport • Rekreace • Komunitní rozvoj • Zájmové spolky 	2. Nové servisní <ul style="list-style-type: none"> • Sociální a zdravotní péče • Vzdělání • Humanitární
Advokační	3. Staré advokační <ul style="list-style-type: none"> • Odbory • Zaměstnanecké svazy • Profesionální organizace (komory) 	4. Nové advokační <ul style="list-style-type: none"> • Ochrana životního prostředí a práv zvířat • Ochrana lidských práv • Ochrana občanských práv

Zdroj: Upraveno podle Friče a Pospíšilové, 2010, s. 91

V ČR je pak podle výzkumu autorů Friče a Pospíšilové (2010, s. 92) téměř 81 % dobrovolníků, kteří působí převážně ve starších typech organizací například sportovních, kulturních, a především ve sborech dobrovolných hasičů. Významným zjištěním tohoto výzkumu a pro tuto práci je, že v zájmovém dobrovolnictví je velké množství členů z řad mládeže od 15 do 24 let, konkrétně 38 % ve sportovních organizacích a 18 % u sborů dobrovolných hasičů. Opakem jsou tradiční zájmové organizace jako například myslivci, rybáři aj., kde je zastoupení o dost nižší, pouze 4 % mládeže.

Závěrem tohoto výzkumu bylo autory zjištěno, že organizace, které nabízejí sportovní aktivity nebo jsou přímo zaměřeny na mládež, jsou právě mládeží velice oblíbené a vyhledávané. Do těchto aktivit spadají například i sbory dobrovolných hasičů, které budou později součástí této práce. Podle tohoto výzkumu, jsou z hlediska atraktivity a samotné reprezentace sborů a postavením v komunitě rozhodujícím faktorem pro výběr právě této aktivity, která je jednak zájmová, ale zároveň plní důležitý „rozvoj komunity“ (Frič a Pospíšilová, 2010, s. 93).

Komunitu lze pak definovat dle autorů Friče a Vávry (2012, s.18) jako relativně autonomní síť nebo skupinu či společenství lidí, kterým je poskytováno sociální zázemí, kde nacházejí jak emocionální, tak praktickou podporu a zároveň ji oni sami poskytují ostatním členům komunity. V komunitě tak panuje vztah reciprocity a zodpovědnosti, jak mezi členy, tak celkově i ke komunitě.

Činnost komunity má vliv na rozvoj celé lokality, kde tyto organizace fungují. Většina tradičních spolků jako jsou již zmiňované sbory dobrovolných hasičů, ale i mnoho dalších jako například sportovní, kulturní nebo i modernější organizace se významně podílí na rozvoji obce nebo regionu, kde působí. Ovlivňují svým působením sounáležitost mezi obyvateli, zvyšují a podporují lepší životní úroveň a významně se starají o samotný život v obci, kdy pořádají různé společenské a kulturní nebo i zájmové činnosti pro širokou veřejnost. Tyto organizace se díky obětavým lidem, jež jsou jejich členy a konají vše ve svém volném čase to nedělají jen pro svůj užitek, ale značným vlivem je snaha tyto tradiční spolky udržet především kvůli zachování tradic, které by postupně zcela jistě zanikaly.

3.2.6 Spolek

Instituce zvané spolky, dříve také občanská sdružení jsou známé již z dob římského práva, ve kterém byla zakotvena zásada tzv. „tres faciunt collegium“ v překladu „tři tvoří spolek“. Spolčování tedy provází člověka již dlouhou dobu, svědčit o tom mohou středověké cechy, které měly ekonomický charakter, dále mohou mít zájmový charakter, do kterého spadají kulturní a sportovní spolky či politické, které přispívají k různorodým veřejným zájmům.

Podle autorů Dobrozemského a Stejskala (2016, s.110) je spolek definován jako samosprávný dobrovolný svazek složený z fyzických a právnických osob, který je založený k naplnění společných zájmů všech členů spolku. Spolek musí založit alespoň tři osoby, které jsou vedeny stejným zájmem a mohou se v něm spolčovat a naplňovat tak společné zájmy.

V České republice patří spolky k jednomu z nejčastějších druhů neziskových organizací, konkrétně jich je evidováno bezmála 100 tis. a dalších 25 tis. pobočných spolků. S novelou Občanského zákoníku č.89/2012 Sb., platného od ledna roku 2014 byla původní občanská sdružení povinna upravit své stanovy dle nové platné legislativy a do 3 let je doručit orgánu vedoucí veřejný rejstřík, jinak hrozilo, že bude spolek zrušen.

Činnost spolku je velice různorodou disciplínou a dalo by se tvrdit, že zahrnuje veškeré oblasti lidského počínání.

3.2.7 Spolková činnost

V první řadě by každý spolek a obecně každá nezisková organizace měla plnit své poslání, které by mělo být funkční a mělo by mít své charakteristické znaky.

Spolek by si měl definovat své vize, cíle, zaměřit se na cílovou skupinu a zjistit, zda bude konkurenceschopná a v neposlední řadě by měl mít zajištěny zdroje, jednak finanční,

materiální, ale i lidské. Důležitou vlastností každého organizace je image to, jak působí na okolí, jak dokáže nalákat své podporovatele, popř. i nové členy. Pořádáním různých dobročinných akcí, koncertů, výstav, veřejných sbírek si zajistí lepší komunikaci s případnými partnery jako např. sponzory, médii aj. Tím vším si utváří dobré jméno, které je nutné pro získání financí na provoz celé organizace.

Zájmová spolková činnost funguje na členství a aktivity spolků jsou zaměřeny buď pouze na samotné členy nebo přesahují do oblasti veřejnosti a jejich služby jsou tak nabízeny vybraným skupinám. Příkladem mohou být tradiční venkovské spolky jako Sokol, Spolky dobrovolných hasičů, Svaz včelařů, myslivců či rybářů, nebo Klub českých turistů.

K vlastní činnosti spolků je zapotřebí finančních prostředků, ty jsou získávány v první řadě z členských příspěvků, jejich výši určují stanovy. Dále mohou spolky provozovat vedlejší hospodářskou činnost, kdy může být zisk z této činnosti využit opět pouze na správu a financování samotné spolkové činnosti. Podporu je možné získat také z obecního rozpočtu ve formě dotace, jedná se nenávratnou finanční podporu, která podléhá účetnictví a výkazům hospodaření obce. Pokud se obec zajímá o podporu některé ze spolkových činností může spolku poskytnout finanční prostředky za pomoci programových dotací, popř. individuální dotace, ke kterým je nutné podat žádost a ta musí být zastupitelstvem obce schválená. Takové spolky se řadí mezi lokální aktéry společenského života a kultury.

Tradice, ať už kulturní nebo společenské jsou úzce spjaty s historií každé obce a spolková činnost k nim neodmyslitelně patří. Tradice jsou v každé obci specifické a bezesporu mají vliv na sounáležitost mezi obyvateli, kteří v obci žijí. Mnohdy se členství v těchto spolcích „dědí“ z generace na generaci, a nutno podotknout, že vše se odehrává bez nároku na finanční odměnu, a členové tuto činnost vykonávají srdcem a s úctou k historii a tradicím jejich obce.

Spolkový život a zájmová činnost spolků je podstatným faktorem pro uchování tradic, sbližuje lidi, rozvíjí místa, ve kterých působí, utváří harmonické prostředí a zvyšují kvalitu života obyvatel a v neposlední řadě vyvažuje rozdíly u jednotlivých sociálních skupin.

3.3 Volný čas a výchova dětí a mládeže

3.3.1 Volný čas

Zhruba před dvěma sty lety se začal používat pojem volný čas a existuje pro něho mnoho definic, kterými lze tento pojem definovat. Je to součást každého z nás, dospělých i dětí, je to čas, kdy můžeme konat takové činnosti, které v nás vyvolávají pocit štěstí,

spokojenosti a je pouze na nás, jak tuto dobu využijeme. Volný čas je opakem času, kdy musíme vykonávat nutnou práci a povinnosti.

„Pod pojem volný čas běžně zahrnujeme odpočinek, rekreace, zábava, zájmová činnost, zájmové vzdělávání, dobrovolná společensky prospěšná činnost i časové ztráty s těmito činnostmi spojené. Z hlediska dětí a mládeže do volného času nepatří vyučování a činnosti s ním související, sebeobsluha, základní péče o zevnějšek a osobní věci, povinnosti spojené s provozem rodiny, domácnosti, výchovného zařízení i další uložené vzdělávání a další časové ztráty. Součástí volného času nejsou ani činnosti zabezpečující biologickou existenci člověka (jídlo, spánek, hygiena, zdravotní péče). Ale i z těchto činností si lidé vytvoří svého koníčka, což je zřejmé např. ve vztahu k přípravě (i konzumaci) jídla “. (Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2002, str.13)

Každý člověk se může svobodně rozhodnout, kterou z výše jmenovaných variant trávení volného času zvolí. Zároveň pro někoho může být některá z variant považována spíše za povinnost než za činnost, která by mu dopřávala jisté uvolnění. Volný čas je spojený s rozvojem člověka, ale i celé společnosti, a tato činnost je jednou z významných hodnot dosažených postupným vývojem každého jedince. Čas, který člověku po splnění všech povinností zbývá, by mu měl dávat možnost být sám sebou, rozvíjet se a seberealizovat, to má současně velký význam pro rozvoj celé společnosti. Celé to také závisí na pozici jedince a na druhu společnosti ve které žije.

3.3.2 Volný čas z historického pohledu

Volný čas lze chápat jako jistou náplň života, která sahá až do dob středověku. Pochopitelně se jeho význam lišil, volný čas však nebyl samozřejmostí pro každého, byla to výsada pouze mocné elity společnosti. Za dob otroctví a následného nevolnictví nemělo spousta obyvatel ani možnost poznat co je to trávit volný čas, a to ani děti a mládež, spousta z nich pracovala stejně jako dospělí jedinci, mnohdy až 16 hodin denně. O podobě volného času, jak ho známe dnes, bychom mohli hovořit až na přelomu 19.- 20. století. Společnost se výrazně měnila, děti a mládež nemusely obětovat práci tolik času co v dřívějších dobách, celkově se zkracovala pracovní doba, velký význam mělo i přibývání obyvatel a také se stále víc posouvala průměrná délka života. Lidé se začali stahovat z vesnice do větších měst, což mělo za následek méně povinností a namáhavé práce, kterou na venkově museli dělat. Ve města měli více času pro sebe a tento trend se postupem času rozvíjel až došlo k vyrovnanějšímu poměru času stráveného prací a času, který člověk mohl věnovat sám sobě a svým volnočasovým aktivitám.

Co se týká vývoje tohoto fenoménu na našem území, hovoříme o 20. letech minulého století, kdy se o trávení volného času začíná zajímat i věda, a společnosti si značně uvědomovalo, že je zapotřebí zaměřit se na možnost trávení volného času právě dětí a mládeže. Proto zařízení, která poskytovala příležitost k volnočasovým aktivitám pro dospělé, začínají rozšiřovat svoji působnost i na činnosti pro děti a mladistvé.

Již na počátku 30. let, kdy vznikalo čím dál více zařízení zaměřených na konkrétní věkové kategorie dětí, si lidé uvědomovali význam, jaký tato zařízení pro děti mají, a to i z výchovného hlediska. Většinu možností poskytovali právě dobrovolné spolky.

Významnou roli ve způsobu a možnostech trávení volného času sehrálo meziválečné období. Na jedné straně se vyskytovali dobrovolné spolky, které zásadně neovlivňoval stát, a opakem byl např. Sovětský svaz, kde bylo spousta činností podřízeno právě fungováním a přímým vlivem státu. I v době poválečné byli vidět tyto rozdíly, ale vše se vyvíjelo až do devadesátých let, kdy se v Evropě jednotlivé poměry měnily.

Dnešní doba sebou přináší různá úskalí, ať už v podobě elektroniky, u které děti tráví bohužel čím dál více času, ale i změnou systému hodnot současné generace.

Pokud však chceme zachovat aktivní účast dětí ve volnočasových činnostech, musíme se neustále podílet na udržení nejen dobrovolných spolků, ale i všech ostatních zařízení, které poskytují vyžití nejen dětem, ale i nám dospělým, tak aby význam volného času neztratil svůj význam a by i nadále posláním, díky kterému se uchovávají tradice a s tím spojený společenský a kulturní život.

3.3.3 Volný čas v době pandemie

V uplynulém roce 2020 bohužel zasáhla celý svět pandemie související s nekontrolovaným šířením nemoci, která i nadále trvá a každý stát se s ní snaží bojovat. Pandemie má obrovské dopady nejen na ekonomiku, ale především na životy každého z nás. Svět se změnil, celé fungování a zvyklosti byly najednou ovlivněny různými restrikcemi a zákazy. Spoustě lidem z různých odvětví pandemie znemožnila podnikat, kulturní a společenský život se zcela zastavil. A velkým problémem jsou zavřené základní, střední, ale i vysoké školy. A už teď je jisté, že tím spousta dětí bude poznamenána, distanční výuka je pro všechny velmi náročná, jak pro samotné žáky, tak i pro všechny pedagogy. Děti ztrácí sociální kontakt, jsou zavřeni doma po většinu dne se zraky upřenými do počítačů. Volnočasové aktivity se zúžily zcela na minimum a pouze v rámci rodiny.

Trávení volného času dětí, ale i jejich výchova se přesunula z velké části pouze do jejich domovů. Před tím bylo prostředí pro tyto aktivity opravdu různorodé počínaje školami,

uměleckými školami, společenskými organizacemi a institucemi. A právě to jak děti a mládež tráví svůj volný čas je velmi důležitým bodem ve výchově. Mnohdy není v silách rodičů zabezpečit, aby jejich děti netrávily čas jen u počítačů nebo venku. Je v zájmu všech, aby čas, který děti mají byl plnohodnotně využit k tomu, aby docházelo k jejich rozvoji, výchově a předešlo se tak patologickým jevům. Každý z nás přisuzuje volnému času různou hodnotu, spousta lidí si dokonce volný čas spojuje s něčím špatným a myslí si, že jejich jediné poslání je pouze v tom plnit povinnosti, pracovat a odpočinek je pro ně ztrátou času, realizují se prací a může tak docházet k tzv. workoholismu. Jiní zase práci považují za nutnost a činnosti ve volném čase považují za důležitější.

Situace, která s příchodem celosvětové zdravotnické krize nastala je pro všechny velkou zkouškou, vzhledem k vybranému tématu této práce se autorka zaměří právě na spolkový život a činnost organizací, které se zajímají o volnočasové aktivity především pro děti a mládež.

Fungování těchto organizací se téměř zastavilo, a návrat k jejich běžnému fungování nebude snadný, dalo by se říct, že každá taková instituce bude začínat od začátku, spousta z nich možná svoji činnost už ani neobnoví. A děti se do režimu, na jaký byly zvyklí budou vracet, také velmi obtížně. Za celý rok trvání pandemie ztratily děti návyky, denní režim se jim zcela změnil a sociální kontakt byl z důvodu omezeného scházení většího počtu osob přerušen.

3.3.4 Důležitost rodiny a výchova mimo školu

Děti jsou vždy odrazem svých rodičů, a ti hrají nejdůležitější roli v tom jakým životním stylem se jejich děti budou ubírat. Rodiče jsou vzorem v utváření návyků, ratolesti napodobují jejich životní přístup a získávají zkušenosti do celého života a způsob trávení volného času je jedním z nich.

Koníčky, zájmy a činnosti, které nás určitým způsobem naplňují a utvářejí naši osobnost jsou důležitým faktorem v překonávání nelehkých životních situací, tyto činnosti v každém z nás vzbouzí radost a mohou nám mnohdy pomoci vyrovnat se s náročnými situacemi, které nám život přináší. Je to činnost, která dokáže eliminovat stres, smutek a mnohdy i únavu spojenou s každodenními povinnostmi.

Proto by každý rodič měl vést své děti k tomu, aby uměly naložit se svým volným časem plnohodnotně, uměly s ním hospodařit a uvědomovaly si jeho důležitost. Volný čas by měl být pestrý a každý by měl aktivně usilovat o to, aby mu činnosti přinášely uspokojení a radost a v neposlední řadě poskytovaly možnost navazovat kvalitní vztahy s ostatními lidmi.

Významný podíl na výchovu má hned po rodičích škola, ale neméně důležitá je výchova dětí mimo povinnou školní docházku a bez podílu rodiny. A to se děje právě s přičiněním různých spolků a organizací, které nabízí nepřeborné množství aktivit pro trávení volného času a zároveň učí děti a mládež morálce. Ať už si dítě zvolí jakýkoliv druh činnosti, vždy na něho bude mít i výchovný vliv, každá činnost ho formuje a rozvíjí jeho specifické schopnosti. Výchova mimo školní vyučování sebou přináší i další funkce jako vzdělávací, sociální, ale i zdravotní. A co nesmíme opomenout je funkce preventivní, protože pokud je dítě vedeno k tomu, aby se věnovalo smysluplným činnostem, dojde k předcházení nevhodného chování, projevům agresivity, užívání drog či jiných návykových látek a mnoho dalších nežádoucích problémů.

„Výchovně-vzdělávací funkce-na plnění právě této funkce se klade zvlášť velký důraz. Řada institucí se podílí podle svých možností na rozvíjení schopností dětí a mládeže, na usměrňování, kultivaci a uspokojování jejich zájmů a potřeb na formování žádoucích postojů a morálních vlastností. Pomocí pestrých a zajímavých činností se děti motivují k společensky žádoucímu využívání volného času, k získávání nových vědomostí, dovedností i návyků a tím k rozvoji poznávacích procesů a k celoživotnímu vzdělávání. Úspěchy v zájmových činnostech přináší uspokojení, možnost seberealizace a sebehodnocení. Na základě získaných zkušeností si lidé vytvářejí vlastní názor na život a svět.“ (Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2002, str.38).

Volný čas trávený sportovními aktivitami představují velice významný faktor k utváření každodenních návyků a zdravého životního stylu, který je potřebný pro zdraví každého z nás. Fyzická aktivita eliminuje vznik různých nemocí jako jsou nejčastěji obezita a s ní spojená cukrovka.

Výzkum provedený v roce 2019 ve Španělsku, který se zaměřil právě na návyky mladých lidí ve věku 17 až 25 let a na to, zda se ve svém volném čase věnují fyzické aktivitě odhalil že z 1132 lidí pouze 25 % z nich volí sport jako volnočasovou aktivitu. Zbylá část dotázaných v době osobního volna tráví čas využíváním moderních technologií nebo také tak, že únik od každodenních povinností řeší popíjením alkoholu či spotřebou tabákových výrobků. Z tohoto výzkumu tedy vyplývá, že by fyzická aktivita u dětí a mládeže měla být maximálně podporována, aby se co nejvíce vytvářely správné návyky a že za tímto účelem by měli spolupracovat také odborníci z různých oborů jako je pedagogika, psychologie, sportovní vědy, výživa a medicína. (Gil-Madrona, Aquilar-Jurado, Honrubia-Montesinos, Lopéz-Sánchez, 2019)

V samotné bakalářské práci bude cíleno především na organizace pro děti a mládež, které nevyžadují velké finanční prostředky a tím pádem jsou dostupné pro všechny rodiče, kteří tak svým dětem dají možnost k osobnímu rozvoji a sebepoznání. A pro srovnání bude vybrána organizace, která vyžaduje vyšší finanční nároky a vychovává například mladé hokejisty.

4 Charakteristika prostředí

V této kapitole je podrobně charakterizováno vybrané prostředí, ve kterém bude prováděno terénní šetření. K tomuto šetření si autorka práce zvolila svazek obcí Lázeňský mikroregion, který se nachází v Královéhradeckém kraji, na území tří okresů Jičín, Hradec Králové a Trutnov.

Šetření bude souviset s činností nestátních neziskových organizací, které v tomto mikroregionu působí, a vybrána byla tři města Nová Paka, Lázně Bělohrad a městyš Pecka. Autorka práce zvolila města podle jejich velikosti a počtu obyvatel, tak aby bylo možné porovnat rozdíly co se týká výběru a množství organizací v daném městě a jejich dostupnost.

Cíleno bude na organizace, které se aktivně podílejí na vytváření příležitostí trávení volného času dětí a mládeže. Budou vyhodnoceny možnosti, které v daném městě neziskové organizace nabízejí a bude porovnána jejich finanční náročnost. Ne každý si může dovolit dát své dítě na kroužek, který vyžaduje vysoké náklady například na sportovní vybavení. A problém nemusí být jen finance, ale například i mobilita, popř. časová náročnost a koordinace s náročnou prací rodičů. Důležitým faktorem je i finanční a materiální podpora od místní samosprávy.

Pro následný výzkum byly vybrány v každém městě dvě organizace a s jejich hlavními představiteli byly vedeny rozhovory. Byly vybrány různorodé organizace, a to především z toho důvodu, aby se následně dalo porovnat jejich fungování, finanční dostupnost pro rodiče a v neposlední řadě i jejich vliv na kvalitu života v dané městě a jeho rozvoj.

4.1 Královéhradecký kraj

Královéhradecký kraj se řadí k třem největším krajům v České republice i co se týká počtu obyvatel, který je zde vysoký. Tento kraj se nachází na severovýchodě Čech, tuto oblast tvoří další dva kraje, a to Pardubický a Liberecký, jež jsou zároveň sousedními kraji. Dalším sousedícím krajem je Středočeský, ale ten se již nenachází na území severovýchodu Čech. Královéhradecký kraj dále tvoří přes 200 km dlouhou státní hranici s Polskem. Krajským městem je Hradec Králové, to je zároveň spádové a přirozené centrum kraje, kde jsou koncentrovány sociální služby.

Kraj se vyznačuje svou dobrou geografickou polohou a dalším rozvojovým potenciálem, stejně tak ekonomickou situací, která je na dobré úrovni, a to především díky investicím a podpoře z dotací z veřejného rozpočtu kraje.

Tabulka 6: Počet obyvatel v Královéhradeckém kraji v roce 2020

	Stav na počátku období 1. ledna 2020			Střední stav			Stav na konci období 30. září 2020		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Kraj celkem	551 647	272 184	279 463	551 466	272 043	279 423	551 527	272 132	279 395
v tom okresy:									
Hradec Králové	164 283	80 245	84 038	164 269	80 238	84 031	164 458	80 339	84 119
Jičín	80 045	39 834	40 211	80 136	39 853	40 283	80 213	39 897	40 316
Náchod	109 958	54 207	55 751	109 860	54 149	55 711	109 773	54 147	55 626
Rychnov n. Kn.	79 383	39 580	39 803	79 395	39 584	39 811	79 399	39 610	39 789
Trutnov	117 978	58 318	59 660	117 806	58 219	59 587	117 684	58 139	59 545

Zdroj: Statistický bulletin – Královéhradecký kraj <https://www.czso.cz/>

4.1.1 Geografie

Od roku 1862 byl tento kraj nazýván krajem Hradeckým. V roce 2000 v České republice dle zákona č. 129/2002 Sb., o krajích vznikly jednotlivé kraje a 12. listopadu se konaly první volby do krajských zastupitelstev. Součástí Královéhradeckého kraje jsou okresy Hradec Králové, Jičín, Trutnov, Náchod a Rychnov nad Kněžnou.

„Kraj byl zřízen spolu s dalšími samosprávnými kraji na základě článku 99 a následujících Ústavy České republiky ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, který stanoví názvy krajů a jejich vymezení výčtem okresů (území okresů definuje vyhláška ministerstva vnitra č. 564/2002 Sb.) a pro vyšší územní samosprávné celky stanoví označení „kraje“.“ (Královéhradecký kraj, 2003, online)

Do 1. ledna 2003 měl kraj v každém z okresů svůj okresní úřad, ty však zanikly a byly pro vykonávání státní správy nahrazeny správními obvody obcí s rozšířenou působností. Obce s rozšířenou působností jsou všechna okresní města v Královéhradeckém kraji, jimiž jsou Hradec Králové, Jičín, Trutnov, Náchod a Rychnov nad Kněžnou, ale dále i město Broumov, Dobruška, Dvůr Králové nad Labem, Hořice, Jaroměř, Kostelec nad Orlicí, Nová Paka, Nové Město nad Metují, Nový Bydžov a Vrchlabí. Územní správní obvody jsou dále členěny na správní obvody obcí, kterých je 35 s pověřeným obecním úřadem v těchto městech Červený Kostelec, Česká Skalice, Hostinné, Hronov, Chlumeck nad Cidlinou, Kopidlno, Lázně Bělohrad, Nechanice, Opočno, Police nad Metují, Rokytnice v Orlických horách, Smiřice, Sobotka, Svoboda nad Úpou, Teplice nad Metují, Třebechovice pod Orebem, Týniště nad Orlicí, Úpice, Vamberk a Žacléř.

Pro oblast Královéhradeckého kraje je typická jeho členitost. Zabírá území, kde se nachází rozlehlá rovina Polabí, a zároveň pohoří Krkonoše se svojí nejvyšší horou Sněžkou a menší pohoří Orlické hory. Celá oblast je protkána množstvím řek Povodí Labe a malých

říček, které jsou zásobeny především vodou z horských oblastí. Díky velkému množství těchto toků, je zde vhodná půda k zemědělství.

Tento kraj nabízí množství lákavých turistických cílů a památek. „Nejnavštěvovanějším místem Královéhradeckého kraje je Safari Park Dvůr Králové, areál s Africkým a Lvím safari, a navíc jedna z našich nejkrásnějších zoologických zahrad. Za ní se zařadila lanová dráha na Sněžku a Stezka korunami stromů v Janských Lázních.“ (www.kudyznudy.cz, 2020). Bezesporu k dalším oblíbeným cílům patří Prachovské skály, Adršpašsko-Teplické skály, Barokní hospitál Kuks, Broumovský klášter, pevnost Josefov nebo Babiččino údolí v Ratibořicích. Oblíbeným místem je i zámek Nové Město nad Metují, Náchod, Opočno, Častolovice se svojí minizoo a mnoho dalších.

Hojně navštěvované jsou pak za posledních deset let vzniklé rozhledny na pomezí s Polskem, a to především díky přes-hraniční spolupráci s Polskem. Jednou z nejznámějších spoluprací se zahraničím je od roku 1993 Euroregion Glacensis.

Cestovní ruch není jediným znakem tohoto kraje, dále je to již zmiňované zemědělství a ve větších městech pak průmysl. „Na tvorbě hrubého domácího produktu v České republice se kraj v roce 2019 podílel 4,6 %, v přepočtu na 1 obyvatele dosáhl 89,0 % republikového průměru a byl mezi kraji na 4. pozici. Podle výběrového šetření pracovních sil bylo v roce 2019 v hospodářství kraje zaměstnáno celkem zhruba 272,8 tisíc osob, z toho 32,1 % ve zpracovatelském průmyslu, 10,8 % ve velkoobchodě a maloobchodě, opravách motorových vozidel, 9,2 % v odvětví zdravotní a sociální péče, 6,6 % ve vzdělávání a také ve veřejné správě, 5,4 % ve stavebnictví, 5,1 % v dopravě a skladování, 4,1 % v profesní, vědecké a technické činnosti, 3,5 % v ubytování, stravování a pohostinství a 3,0 % v zemědělství, lesnictví a rybářství.“ (Statistická ročenka Královéhradeckého kraje, online, 2020)

4.2 Charakteristika zkoumaných prostředí

Tato kapitola bude obsahovat charakteristiku Lázeňského mikroregionu a následně i tři vybraných měst, která byla pro výzkum zvolena. Budou zde popsány základní geografické údaje měst Nová Paka, Lázní Běláhořad a městyse Pecka.

4.2.1 Lázeňský mikroregion

Lázeňský mikroregion vznikl v roce 2000 jako svazek obcí dle § 49 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích v okresech Jičín, Trutnov a Hradec Králové se sídlem v Pecce. Cílem svazku obcí Lázeňský mikroregion je celková koordinace rozvoje území mikroregionu se společnou základní strategií a propagací samotného mikroregionu v cestovním ruchu. K 1.1.2021

mikroregion sdružuje celkem 22 měst a obcí, konkrétně Borek, Borovnice, Červená Třemešná, Choteč, Lázně Bělohrad, Lukavec u Hořic, Lužany, Miletín, Mlázovice, Nová Paka, Pecka, Rohoznice, Stará Paka, Svatojánský Újezd, Šárovcova Lhota, Tetín, Trotina, Úhlejov, Vidochov, Vřesník, Zábřeží-Řečice a Zdobín. Svazek obcí pořádá každoročně valné hromady, kde jsou diskutovány společné cíle, zhodnocení činnosti a hospodaření nebo např. rozpočet na příští období.

Tabulka 7: Schválený rozpočet na rok 2021 svazek obcí Lázeňský mikroregion

	Příjmy	Výdaje
Příspěvek	162 542,00 Kč	
Příspěvek	5 720,00 Kč	
Úroky	100,00 Kč	
Ostatní osobní výdaje		15 600,00 Kč
Materiál		20 000,00 Kč
Internet		5 000,00 Kč
Audit		17 000,00 Kč
Bankovní poplatky		3 000,00 Kč
Služby		97 762,00 Kč
Pohoštění		5 000,00 Kč
Věcné dary		5 000,00 Kč
Celkem	168 362,00 Kč	168 362,00 Kč

Zdroj: Upraveno podle lazensko.cz/uredni-deska/

Lázeňský mikroregion se nachází v rozmanité krajině Podkrkonoší, která se vyznačuje kopcovitou krajinou, mnoha loukami, údolími, rybníky a velkým množstvím řek a potoků. Je to ideální oblast jak pro turistiku, tak cyklistiku. Nachází se zde spousta historických staveb a památek například středověký hrad Pecka. V zimních měsících je oblast vyhledávaným místem pro běžkaře a příznivce lyžování, kteří mohou využít vleky a sjezdové tratě, které jsou například ve Staré Pace, na Zvičině, anebo nadosah přímo v Krkonoších. V létě jsou vyhledávaným místem autokempy v Pecce nebo Lužanech, které nabízejí jak sportovní vyžití, nebo jsou výborným výchozím bodem pro výlety v okolí a lesy jsou zde rájem houbařů. Nová Paka je pak označována východní branou Geoparku Český ráj.

Žily zde významné osobnosti jak kultury, tak společenského života, mnozí z nich se tady i narodili, jmenovitě K.J. Erben, K.V. Rais nebo jeden z majitelů hradu Pecka Kryštof Harant z Polžic a Bezdržic.

Nelze opomenout lázeňství, kterým se tato oblast vyznačuje a které dalo jméno i svazku obcí Lázeňský mikroregion, nachází se v městě Lázně Bělohrad již od roku 1885. Jedná se o slatinné lázně, které jsou vyhledávány především pacienty s poruchami pohybového aparátu, po operacích nebo úrazech. Dalšími místy, kde se v minulosti vyskytovali dnes již zaniklé lázně byly například Pecka, Mlázovice nebo Miletín.

4.2.2 Město Nová Paka

Město Nová Paka je největší obcí ve svazku Lázeňský mikroregion. Ve městě žije okolo 9100 obyvatel, nachází se v nadmořské výšce 427 m a zabírá rozlohu bezmála 29 km². První zmínky o tomto městu pochází z roku 1357. Dominantou je klášter paulánů, který byl první kamennou stavbou ve městě, základní kámen byl položen v roce 1655, později sloužil jako nemocnice a jeho součástí je významná barokní stavba – kostel Nanebevzetí Panny Marie. Nová Paka je jednou z pověřených obcí a obec s rozšířenou působností, a skládá se celkem ze 13 místních částí, kam patří např. Vrchovina, Štikov nebo Kumburský Újezd.

Město Nová Paka nabízí svým obyvatelům různorodé možnosti z hlediska vyžití. Pro tuto práci jsou zkoumány organizace, jež se podílí na vytváření příležitostí pro trávení volného času dětí a mládeže. Najdeme zde spolky, které působí celorepublikově jako je Tělocvičná jednota Sokol Nová Paka, Klub českých turistů TJ Nová Paka, Junák-český skaut, středisko Sopka Nová Paka a také Československý zálesák, tyto poslední dvě zmíněné organizace slouží jako výchovné hnutí pro mládež a děti od 6 let. Organizují schůzky, výpravy, tábory a podporují je nejen v rozvoji, ale také v tělesných a sociálních schopnostech. Sbor dobrovolných hasičů Nová Paka a Bruslařský klub Nová Paka, těmito dvěma organizacím se podrobněji bude věnovat samotný výzkum. Město Nová Paka je sídlem mnoha organizací s pestrým výběrem volnočasových aktivit, které v průběhu roku poskytují zázemí dětem všech věkových kategorií, od těch úplně nejmenších až po mládež.

Místní organizace se v průběhu roku podílí nebo dokonce pořádají kulturní a společenské akce, nejen pro děti ale i dospělé. Jmenovat lze Fontána z. s., kam mohou chodit maminky i s těmi úplně nejmenšími dětmi, Dům dětí a mládeže Stonožka Nová Paka, kde mohou děti navštěvovat velké množství kroužků. Jsou zde výtvarné, sportovní, dramatické, ale i výukové kroužky angličtiny nebo pěvecké či zaměřené na hru na hudební nástroje. Pro děti s handicapem slouží například spolek Diaklub Nová Paka což je zaregistrovaný spolek diabetických dětí, který spolupracuje s výše zmiňovanými organizacemi a podílí se na pořádání akcí, kde je právě dětem s handicapem umožněno zařadit se mezi své zdravé vrstevníky a fungovat plnohodnotně stejně jako oni. Dalším takový spolkem je Sportem proti

bariérám z. s., založený v roce 2006. Všechny tyto zmíněné organizace dávají dětem příležitost se rozvíjet, trávit volný čas plnohodnotně, a především jim dávají možnost sociálního začlenění, které je důležité pro správný vývoj dítěte.

4.2.3 Město Lázně Bělohrad

Lázeňské město s rozlohou podobně velkou jako Nová Paka, ale nižším počtem obyvatel, který je okolo 3700. Nachází se v nadmořské výšce 291 m. Lázně Bělohrad jsou pověřenou obcí a skládá se celkem z 9 místních částí, Horní Nová Ves, Brtev, Dolní Javoří, Prostřední Nová Ves ad. První zmínky o městě Lázně Bělohrad jsou z roku 1267. Významnou stavbou je barokní zámek z roku 1550 později přestavěný na renesanční zámeček. Od roku 2018 probíhá rozsáhlá rekonstrukce a budova zámku by měla sloužit k bydlení pro seniory a ve zbylé části by měla vzniknout restaurace a kavárna. Nachází se zde přírodní památka lázeňský park Bažantnice nebo hojně navštěvované místo Byšičky, kde stojí na vršku osamocený kostelík se hřbitovem a křížovou cestou, který je pozůstatkem po středověké vesnici.

Lázně Bělohrad jsou díky lázeňství živým městem, a nejen klientům lázní, ale i svým občanům nabízí spoustu příležitostí k využití volného času, ať už se rozhodnou pro aktivní odpočinek nebo relaxaci.

Co se týká neziskových organizací s aktivitami pro děti je zde poměrně bohatý výběr. I zde aktivně působí Tělocvičná jednota Sokol Lázně Bělohrad a Sbor dobrovolných hasičů Lázně Bělohrad, kterými se bude zabývat kvalitativní šetření. Další organizací, která dětem poskytuje sportovní vyžití především fotbal a tenis je Tělovýchovná jednota Lázně Bělohrad. Celorepublikovou tradici má stejně jako v Nové Pace Československý zálesák – svaz pro pobyt v přírodě, který pro děti organizuje pravidelné schůzky nebo víkendové výpravy, přes léto pak vícedenní pobyty v přírodě, putovní tábory nebo příměstské tábory. Podobně zaměřenou organizací je Junák-český skaut. Děti v Lázních Bělohrad mohou být členy Českého rybářského svazu a navštěvovat pravidelně rybářský kroužek a ti nejmenší mají k dispozici Mateřské centrum-MC Lázně Bělohrad nebo Rodinné centrum Běloušek, které nabízí všem generacím různorodé aktivity, a to dokonce i rodičům, které děti teprve očekávají.

4.2.4 Městys Pecka

Městys Pecka je třetí vybranou obcí ze svazku Lázeňský mikroregion, kde má i své sídlo. Samotná Pecka má okolo 800 obyvatel, ale spolu s přidruženými obcemi, kterých je

dohromady sedm má celkově téměř 1300 obyvatel. Městys s rozlohou 23 km² v nadmořské výšce 407 m. n.m. se vyznačuje členitou krajinou Podkrkonoší a je vyhledávaným cílem pro rekreaci.

První zmínky o osadě a později městečku pochází z roku 1322 a status městyse byl obci navrácen v roce 2007. Dominantou Pecky je stejnojmenná zřícenina hradu ze 14. století a jedním z majitelů byl Kryštof Harant z Polžic a Bezdruzic, který byl obviněn z obléhání Vídně a s dalšími pány pak popraven na Staroměstském náměstí. Významnou stavbou je kostel sv. Bartoloměje s malbami od Václava Kramolína. Kostel byl až do roku 1603 dřevěný, poté kamenný a dnešní podobu získal až v letech 1758, kdy byl přestaven na barokní kostel. V obci se nachází několik původních roubených chalup, které reprezentují místní lidové stavitelství.

Celoročně je Pecka díky hradu vyhledávaným cílem turistů a přes léto pak láká rekreanty oblíbeny Kemp a koupaliště Pecka. I svým občanům nabízí obec příležitosti k volnočasovým aktivitám, jednak mohou využívat služeb v kempu nebo si vybrat i některou z místních organizací, které zdaleka nejsou zaměřeny jen na aktivity pro děti a mládež. Je zde fungující Sbor dobrovolných hasičů Pecka společně s výjezdovou jednotkou. Vedou se zde i mladí hasiči, kteří tak budou další generací pro zachování nejen sboru, ale i tradic a společenských akcí, které se zde po celý rok s jejich přičiněním konají. Mladí hasiči z Pecky budou dalším spolkem zahrnutým do šetření. Děti a mládež mohou i na Pecku navštěvovat oddíl Zálesáci Kryštofa Haranta, který je součástí střediska v Nové Pace nebo mohou být součástí Klubu českých turistů, který celoročně pořádá různé pochody pro širokou veřejnost a pro své členy další společné akce jako jsou výlety. Sportovní aktivitu nabízí činný spolek TJ Harant Pecka se svým fotbalovým a volejbalovým klubem. Děti, které mají zájem o jinou činnost než sport, je zde divadelní soubor DS Smajlík Pecka, který je zapsaným spolkem a bude posledním zkoumaným spolkem v následném šetření. Volný čas mohou děti pak trávit i v Klubu mládeže, který je součástí farnosti Pecka. Zde se děti pravidelně schází, společně si hrají, zpívají a také mluví. Mluvení ať už o radostných věcech nebo i o problémech je důležité a co se týká dětí je nepostradatelné. Mluvení je učí řešit životní situace, pomáhá jim vyrovnávat se se změnami, pochopit lépe svět dospělých a pokud je to v rámci her je to jedna z variant, jak smysluplně mohou svůj volný čas trávit a při tom se i něco nového naučit.

4.2.5 Přehled financování vybraných obcí

Níže uvedená tabulka znázorňuje přehled schválených ročních rozpočtů zkoumaných obcí (Nová Paka, Lázně Bělohrad a Pecka) od roku 2018 do roku 2021 se znázorněním příjmů a výdajů.

Tabulka 8: Přehled schválených rozpočtů jednotlivých obcí

Schválené rozpočty obcí v tis. Kč								
	2018		2019		2020		2021	
	Příjmy	Výdaje	Příjmy	Výdaje	Příjmy	Výdaje	Příjmy	Výdaje
Nová Paka	138 354	134 884	259 651	257 651	260 551	276 241	362 984	357 965
Lázně Bělohrad	77 741	80 625	74 708	86 751	81 047	89 174	72 595	73 705
Pecka	22 875	22 521	25 339	24 985	28 320	31 487	23 639	27 230

Zdroj: Vlastní zpracování

Město Nová Paka v letech 2018-2021 v průměru ze schválených rozpočtů do neziskových či jiných příspěvkových organizací přispívá přibližně 15 mil. ročně. Z toho v průměru 1,5 mil. jde na fungování BK Nová Paka, na provoz budov a areálu. Dále průměrně kolem 1 mil. korun jde na akceschopnost SDH Nová Paka, z toho jsou financovány náklady na provoz budovy hasičské zbrojnice a příspěvek hasičskému sboru. Mezi sledovanými lety byly vyčleněny finanční prostředky z veřejného rozpočtu na několik významných investic:

- v roce 2018 pořízení automobilové stříkačky za 6 mil. Kč pro SDH Nová Paka, modernizace zimního stadionu za 100 tis. Kč
- v roce 2020 příspěvek na výstavbu zázemí sportovního klubu ve výši 5,8 mil. Kč a dále příspěvek na rekonstrukci zařízení kotelny za 300 tis. Kč
- v roce 2021 je plánovaná investice 3 mil. Kč na úpravu hasičské zbrojnice a příspěvek BK Nová Paka na přístavbu zázemí sportovního klubu ve výši 5,8 mil. Kč

Město Lázně Bělohrad ze svého rozpočtu v letech 2018-2021 poskytla v průměru 5 mil. Kč NNO a z toho průměrně na fungování SDH Lázně Bělohrad 2,3 mil. ročně a na TJ Sokol 600 tis. Kč ročně. Mezi významné investice v uplynulých letech patří víceletá obnova a rekonstrukce budovy hasičské zbrojnice SDH Lázně Bělohrad a nákup nové techniky. A co se týká Sokola je plánována částečná rekonstrukce budovy včetně sociálního zázemí a nové vybavení posilovny, na kterou bude přispěno právě z rozpočtu města na rok 2021 majiteli nemovitosti.

Městys Pecka podporuje místní NNO v průměru za uplynulé roky 2018-2021 částkou přibližně 0,5 mil. Kč. Z toho průměrně 350 tis. přispívá na chod SDH Pecka a zbytek jde na ostatní místní NNO. V roce 2020 a 2021 byly městysem Pecka vyčleněny 2 mil. Kč na rekonstrukci hasičské zbrojnice. Pravidelně se přispívá na divadelní soubor DS Smajlík ve výši 20 tis. Kč ročně.

4.3 Neziskové organizace v Lázeňském mikroregionu

Neziskové organizace jsou „barometrem rozvinutosti občanské společnosti, a vymezují se jako organizace, které nejsou státní, nejsou soukromé a nejsou komerční. Organizace nevytvářejí zisk k přerozdělování mezi jeho vlastníky, správce nebo zakladatele; mohou zisk vytvořit, ale musí ho zase vložit zpět k rozvoji organizace a plnění jejich cílů“ (Boukal, 2009, str.10).

Pro kvalitativní výzkum bude vybráno celkem 6 neziskových organizací ze tří různých velkých obcí svazku Lázeňský mikroregion, které jsou popsány v předchozí kapitole. Některé z vybraných organizací mají velkou členskou základnu, jelikož působí v rámci celé republiky a jejich členové tuto činnost dobrovolně vykonávají cíleně k rozvoji daného regionu. Na straně druhé jsou spolky, které působí pouze místě a jejich základnu tvoří pouze malý počet členů.

Do praktické části byly vybrány tyto organizace:

- Bruslařský klub Nová Paka, z.s.
- Sbor dobrovolných hasičů Nová Paka
- Tělocvičná jednota Sokol Lázně Bělohrad
- Sbor dobrovolných hasičů Lázně Bělohrad
- Divadelní soubor DS Smajlík Pecka z.s.
- Sbor dobrovolných hasičů Pecka

Vybrané organizace budou v další části detailně představeny, bude popsána jejich historie a vznik, způsob, jakým jsou financovány atd.

4.3.1 Bruslařský klub Nová Paka, z.s.

Bruslařský klub v Nové Pace je sportovní klub založený v roce 1934. Jeho začátky se odehrávaly ve Staré Pace na zamrzlém koupališti. Za svoji existenci se klub několikrát stěhoval a v roce 1975 dokonce jeho základna celá shořela. Od roku 1990 funguje zimní stadion s umělou ledovou plochou, klub je jeho spoluvlastníkem a zároveň provozovatelem. Bruslařský klub dále vlastní a provozuje skiareál Máchovka Nová Paka, provozuje činnost

v ledním hokeji kategorie dospělých a je vlastníkem hokejového klubu pro mládež HC Nová Paka. Nedílnou součástí Bruslařského klubu Nová Paka je oddíl krasobruslení, jehož členskou základnou jsou dospělí, žáci a žačky se záměrem naučit co největší počet dětí základům bruslení pro rozvoj dovedností při krasobruslení nebo ledním hokeji. Oddíl se reprezentuje na pravidelných akcích i před každým mistrovským utkáním v ledním hokeji BK Nová Paka.

Činnost BK Nová Paka je financována jednak členskými příspěvky, dotacemi od Národní sportovní agentury, Královéhradeckého kraje rozvoj sportu, Ministerstva školství a tělovýchovy ČR a také městem Nová Paka a sponzory. Klub provozuje dále i restauraci v prostorách areálu zimního stadionu, tím jsou částečně financovány například náklady spojené s provozem stadionu. Samotný zimní stadion je v majetku města Nová Paka, s rozsáhlými tribunami pro cca 1800 diváků. Klub provozuje veřejné bruslení a pronajímá prostory včetně ledové plochy fyzickým nebo právnickým osobám, získané finanční prostředky jsou opět využívány na činnost BK Nová Paka.

4.3.2 Sbor dobrovolných hasičů Nová Paka

Sbor dobrovolných hasičů Nová Paka vznikl v roce 1875, zakladatelem hasičů v Nové Pace byla jednota Sokol, která měla ve svých řadách ochranný oddíl, dříve nazývaný „sokolhasič“. Jednalo se o první podnět ke vzniku požární ochrany ve městě Nová Paka. Až v roce 1881 byl pořízen první sborový prapor, následovala výstavba hasičského skladiště, koupě první motorové stříkačky a postupem času i stříkačky automobilové. Důležitým mezníkem pro SDH Nová Paka bylo založení výjezdové jednotky v roce 1995. Spolek SDH Nová Paka je neziskovou organizací, kdežto výjezdová jednotka je zřizována a financována městem Nová Paka. Bývá pravidlem, že člen spolku SDH je zároveň členem výjezdové jednotky.

SDH Nová Paka má členskou základnu, kterou tvoří 160 členů z toho 26 dětí a mládeže. Spolek sdružuje oddíl mladého hasiče pro děti od předškolního věku až po dorost. Každoročně se oddíl zúčastňuje soutěží v požárním sportu, základech první pomoci, topografii a současně pořádají společenské a kulturní akce pro širokou veřejnost. V rámci kroužku mladého hasiče se děti účastní výletů, táborů a tráví čas různými sporty a dovednostními disciplínami. Pro děti je tato činnost zároveň výchovnou, naučí se zde jednat v krizových situacích, rozvíjí jejich sociální a morální návyky.

SDH Nová Paka je financován z členských příspěvků, dotací Sdružení hasičů Čech, Moravy, Slezska, Královéhradeckého kraje, města Nová Paka a sponzory. Dalším způsobem získávání finančních prostředků je každoroční pořádání taneční zábavy a plesu.

4.3.3 Tělocvičná jednota Sokol Lázně Bělohrad

Sokol Lázně Bělohrad vznikl v roce 1888 jako součást největší a také nejúspěšnější tělocvičné organizace v českých zemích. Jednota se zasloužila o výstavbu sportovních hřišť a tělocvičen (sokoloven), závodních drah, které se staly nedílnou součástí mnoha obcí a výjimkou nebylo ani město Lázně Bělohrad. Sokol ustál za dobu své existence několik režimů a převratů, dodnes se pyšní celorepublikovou členskou základnou. V Lázních Bělohrad pod záštitou tělocvičné jednoty funguje řada oddílů jak pro dospělé, tak pro děti a mládež (oddíl stolního tenisu, gymnastiky, florbalu, kulturistiky, cvičení pro rodiče s dětmi, kruhové cvičení), kteří se mohou setkávat v prostorách místní sokolovny a venkovního sportoviště. Sokol poskytuje vyžití pro rodiče a děti do 5 let, v rámci pravidelného cvičení s cílem rozvíjet jejich motoriku a sociální návyky již od útlého věku.

Tělocvičná jednota Sokol Lázně Bělohrad je financována členskými příspěvky, dotacemi od města Lázně Bělohrad, Národní sportovní agenturou, Ministerstvem školství a tělovýchovy, sponzory. Důležitou součástí financování je pronájem prostorů Sokolovny a venkovního cvičiště, jelikož budova sokolovny a cvičiště jsou v majetku spolku. Momentální stav budovy sokolovny vyžaduje investice, na které samotný spolek nemá dostatečné finanční prostředky. Tento problém se netýká pouze spolku v Lázních Bělohrad, ale jedná se o celorepublikový problém, kde neziskové organizace vlastní nemovitosti v dožitém technickém stavu, ale nemají potřebné prostředky na jejich rekonstrukci a modernizaci.

4.3.4 Sbor dobrovolných hasičů Lázně Bělohrad

Sbor dobrovolných hasičů Lázně Bělohrad byl založen v roce 1880, kdy byly schváleny stanovy. Již v roce 1881 byla zakoupena první hasičská stříkačka, kterou se sbor pyšní dodnes. V současné době má spolek 94 členů z toho 25 dětí a mládeže. Spolek SDH Lázně Bělohrad je neziskovou organizací, pořádající kulturní akce pro veřejnost. Městem Lázně Bělohrad je od roku 2000 zřízena také výjezdová jednotka s odpovídajícím technickým vybavením a zázemím. Prostory pro spolkovou činnost, tedy hasičská zbrojnice je v majetku města Lázně Bělohrad. V roce 2018 prošla hasičská zbrojnice nákladnou rekonstrukcí, která byla financována místní samosprávou a evropskými fondy.

Spolek nabízí volnočasovou aktivitu již dětem předškolního věku až do jejich dospělosti, kdy se většinou stanou plnohodnotnými členy sboru a část z nich to může ovlivnit natolik, že se stanou profesionálními hasiči. V průběhu roku se pravidelně setkávají v prostorách klubovny hasičské zbrojnice, kde společně tráví čas přípravou na závody,

kterých se účastní, ať už soutěží v požárním sportu, vázání uzlů nebo poskytování první pomoci.

SDH Lázně Bělohrad je financován z členských příspěvků, dotací Sdružení hasičů Čech, Moravy, Slezska, Královéhradeckého kraje, města Lázně Bělohrad a sponzory. Dalším způsobem získávání finančních prostředků je každoroční pořádání taneční zábavy, plesu, koncertů a sběr kovového odpadu. Výhodou pro spolek jsou nulové náklady na provoz spolkového zázemí, tedy zbrojnice.

4.3.5 Divadelní soubor Smajlík Pecka z.s.

Divadelní soubor Smajlík Pecka je založen pouze na základě členů z řad dětí a mládeže. Jedná se o mladý spolek založený v roce 2017 navazující na bohatou historii divadelního spolku Tyl, který v Pece působil již od roku 1843. Členové divadelního spolku Tyl byly zároveň členy Sokola a svá divadelní představení prezentovala na nádvoří hradu Pecka nebo v budově továrníka místní textilní továrny.

Členskou základnu DS Smajlík tvoří okolo 20 dětí nejen z Pecky ale i širokého okolí. Cílem je rozvoj dětské kreativity, podporuje vyjadřování, přednes a slovní zásobu dětí a také spolupráci v kolektivu a zároveň se mohou podílet svojí představivostí na scénáři v nacvičovaných hrách. Členové neziskové organizace se pravidelně schází v prostorách místního sálu hasičské zbrojnice. Tato organizace je zcela založena na dětech a jejich rodičích, kteří se podílí na spolupráci při fungování spolku (doprava dětí na místo vystoupení, pomoc při tvorbě rekvizit a kostýmů pro děti, ozvučení, nasvícení, pohoštění aj.).

Činnost spolku je zcela závislá na finanční podpoře městyse Pecka a mnohdy je financována i z vlastních zdrojů vedoucí spolku. Vystoupení pak zajišťují finanční prostředky pro samotný chod spolku a organizování nových představení a také jsou někdy pojaty jako charitativní vystoupení bez nároku na honorář, kdy jde výdělek na pomoc dobré věci například postiženým dětem.

4.3.6 Sbor dobrovolných hasičů Pecka

Sbor dobrovolných hasičů Pecka byl založen v roce 1881, kdy byly schváleny stanovy v místním pivovaře pivovarníkem Ferdinandem Bendou. Již v roce 1896 sbor disponoval svým ručně vyšívaným sborovým praporem, kterým se sbor pyšní dodnes. V současné době má spolek 88 členů z toho 17 dětí a mládeže. Spolek SDH Pecka je neziskovou organizací, pořádající kulturní akce pro veřejnost. Městysem Pecka je od roku 2000 zřízena také výjezdová jednotka s odpovídajícím technickým vybavením a zázemím. Prostory pro

spolkovou činnost jsou v majetku městyse a od roku 2020 zde probíhá částečná rekonstrukce, která je financována z rozpočtu městyse Pecka.

Spolek sdružuje oddíl mladého hasiče pro děti od předškolního věku až po dorost. Děti tvořící členskou základnu nejsou pouze z řad obyvatel městyse Pecka, ale i okolních sborů v rámci okrsku Pecka. Oddíl se účastní soutěží v požárním sportu, základech první pomoci, nebo topografie. V rámci kroužku se každý týden setkávají a tráví čas přípravou na soutěže nebo dalšími sporty, které přispívají k jejich fyzické zdatnosti. Trávení času v kroužku mladého hasiče má nejen vliv na morálku dítěte, ale také získávají povědomí o sounáležitosti vůči ostatním lidem.

SDH Pecka je financován z členských příspěvků, dotací Sdružení hasičů Čech, Moravy, Slezska, Královéhradeckého kraje, městyse Pecka a sponzory. Dalším způsobem získávání finančních prostředků je každoroční pořádání taneční zábavy, plesu a zajišťování občerstvení na kulturních akcích pořádaných městysem a hradem Pecka. Výhodou pro spolek jsou nulové náklady na provoz hasičské zbrojnice. Získané finanční prostředky jsou využívány k nákupu nového vybavení pro sbor i výjezdovou jednotku, ale také pro potřebné vybavení kroužku mladého hasiče. Důležitou součástí pro fungování činnosti kroužku je i finanční a materiální podpora od rodičů dětí, například doprava dětí na závody, úhrada startovného nebo nákup drobného vybavení.

5 Terénní šetření

Tato kapitola bude pojednávat o průběhu výzkumného šetření, na kterém je založena celá praktická část bakalářské práce. Terénní šetření bude mít za cíl získat potřebné informace a bude probíhat na území svazku obcí Lázeňský mikroregion, který byl charakterizován v předchozí kapitole. Sběr dat potřebných ke kvantitativnímu šetření bude probíhat ve třech členských obcích ze svazku s různým počtem obyvatel. Ve městě Nová Paka s počtem obyvatel do 10 tisíc, městě Lázně Bělohrad do 5 tis. obyvatel a třetí a zároveň nejmenší obci městyse Pecka, která má do 3 tisíc obyvatel.

Praktická část bakalářské práce bude mít za cíl zjistit, jak jsou nestátní neziskové organizace zaměřené na volnočasové aktivity pro děti a mládež vnímány obyvateli vybraných obcí. Zda jsou přínosem pro rozvoj jejich obce a zda mají vliv na kvalitu života v místě, kde žijí. Zpracování praktické části proběhne ve dvou etapách, které jsou nepostradatelné k naplnění hlavního cíle. První etapa bude kvantitativní metodou sociologického výzkumu a druhá etapa následně metodou kvalitativní.

Výzkumné šetření bude probíhat od října 2020 do ledna 2021. Nejprve bude nutné studium literatury, která se zabývá metodami šetření, aby se následně daly sestavit otázky potřebné ke kvalitativnímu výzkumu, které bude probíhat formou rozhovorů a také k tvorbě dotazníků, které budou sloužit ke sběru dat pro kvantitativní metodu šetření. Dotazníky budou následně distribuovány obyvatelům vybraných měst a obcí. V závěru výzkumu dojde k rozborům jednotlivých rozhovorů s představiteli vybraných neziskových organizací a také ke sběru vyplněných dotazníků a získaná data budou sloužit ke testování hypotéz statistickými metodami a jednotlivé části vyhodnoceny. Výstupem bude vyhodnocení obou použitých metod výzkumu, jejich diskuse a stanovení závěru.

5.1 Kvantitativní šetření

Kvantitativní metoda výzkumu bude cílit na obyvatele vybraných měst a obcí Lázeňského mikroregionu za použití písemných dotazníků, kterých bude do jednotlivých obcí distribuováno celkem sto osmdesát. Dotazníky umožní rychlý sběr dat, které mohou být následně podrobeny dalšímu zkoumání. Využito bude uzavřených otázek, kdy bude mít respondent na výběr z nabízených odpovědí a dle své úvahy vybere tu, která nejvíce vypovídá o jeho osobě a názoru. Otevřené otázky v dotazníkovém šetření použity nebudou. Vyplnění dotazníků bude zcela anonymní a jeho vzor je uveden v příloze č.5.

Podle autora Dismana je metoda kvantitativního šetření utvořena podobně jako „jízdni řád“. V takovém výzkumu dochází k analýze omezeného množství členů, ať už jednotlivců nebo skupin a předpokládá se, že získaná data mohou být aplikována i na zbytek členů ve vybrané skupině. Prioritou je dosažení co možná největšího vzorku, který bude vypovídat nejen o způsobu chování vybrané skupiny, ale lze předpokládat i stejné chování celé populace. S rostoucí velikostí vzorku, se snižují rozdíly ve struktuře celé populace. Proto je vhodné využití náhodného výběru tak aby bylo možné zajistit shodu každého jedince z populace. (Disman, 2011)

Stanovení hypotéz

Budou stanoveny tři hypotézy, které na základě získaných dat z kvantitativního šetření budou následně za pomoci statistických metod potvrzeny nebo vyvráceny. Předběžné domněnky samotné autorky práce jsou založeny na získaných datech od obyvatel vybraných obcí a na tom, jak oni vnímají důležitost neziskových organizací, které se zároveň podílí na kvalitě a rozvoji místa jejich bydliště a trávení volného času dětí a mládeže.

Stanoveny byly tyto hypotézy:

Hypotéza č. 1

- Neexistuje závislost mezi pohlavím respondentů a jejich členstvím v neziskových organizacích.
- Existuje závislost mezi pohlavím respondentů a jejich členstvím v neziskových organizacích.

Hypotéza č. 2

- Neexistuje závislost mezi bydlištěm respondentů a volbě typu neziskové organizace, kterou by uvítali v budoucnu.
- Existuje závislost mezi bydlištěm respondentů a volbě typu neziskové organizace, kterou by uvítali v budoucnu.

Hypotéza č.3

- Neexistuje závislost mezi členstvím dětí v organizaci a domněnkou o finanční dostupnosti pro všechny vrstvy obyvatel.
- Existuje závislost mezi členstvím dětí v organizaci a domněnkou o finanční dostupnosti pro všechny vrstvy obyvatel.

Podmínky pro výběr vzorku

Základ vzorku je ovlivněný relevantní podmínkou dat. Jednou z podmínek je to, že respondenti musí být obyvateli jedné z vybraných obcí (Nová Paka, Lázně Bělohrad, Pecka). Druhou podmínkou bude věk dotazovaných, který musí dosahovat min. 18 let. Výběr respondentů bude náhodný a pro dostatečný sběr dat bude rozesláno 180 dotazníků do měst Nová Paka, Lázně Bělohrad a městyse Pecka.

Pilotní studie

Pilotní studie bude probíhat také na území vybraných obcí ještě před tím, než bude započato se samotným kvantitativním výzkumem. Tím bude zajištěna dostupnost požadovaných dat od následných respondentů.

Použitá technika sběru dat

Dotazníky jsou nejvhodnější formou vhodnou pro kvantitativní výzkum a získání potřebného množství dat pro jeho vyhodnocení.

Sestavení neboli konstrukce zvoleného nástroje

Samotné dotazníky budou zkoumat povědomí dotazovaných o existenci neziskových organizací v místě jejich bydliště a také se budou zajímat o to, zda mají podle jejich názoru vliv na rozvoj daného území. V úvodu dotazníku bude krátké seznámení s daným šetřením, důvod, kvůli kterému byly v rámci dotazníků osloveni a následně poděkování, že se do daného šetření zapojili. Dotazník bude pomyslně rozdělen do částí, v úvodní části budou zjišťovány základní informace o respondentovi, následovat budou otázky, zda mají přehled o neziskových organizacích v jejich městě či obci a zda se nějakým způsobem do jejich činnosti zapojují. Dále bude zkoumáno, co by oni sami v budoucnu ocenili, co se týká vzniku nových organizací z neziskového sektoru, a opomenuta nebude ani otázka týkající se pandemie, která celý svět v roce 2020 zasáhla.

Předvýzkum

Před zahájením samotného výzkumu proběhne předvýzkum, který je důležitý pro ověření srozumitelnosti otázek, které budou v dotazníku obsaženy. Bude zde využito metody sněhové koule, kdy se pomocí vyplnění malého počtu dotazníků např. 20 potvrdí srozumitelnost dotazníku.

Sběr dat

Sběr dat proběhne v říjnu 2020, kdy budou dotazníky distribuovány do jednotlivých měst Nová Paka, Lázně Bělohrad a městyse Pecka a jejich ukončení bude v průběhu února 2021. Rozděleno bude 180 dotazníků, do každého města po 60 kusech.

Analýza dat

Získaná data budou následně v této kapitole podrobena analýze, s využitím grafického znázornění a následně budou ověřeny stanovené hypotézy pomocí statistických metod. Budou zde uvedeny i samotné výsledky kvantitativního šetření.

5.1.1 Výsledky kvantitativního šetření

V této části budou zpracována získaná data, která byla pomocí dotazníkového šetření zjištěna. V předchozí kapitole bylo zmíněno, že rozesláno bylo celkem 180 dotazníků, do každého z vybraných měst 60 kusů. Zpět se z celkového počtu vrátilo 126 zcela správně vyplněných dotazníků, zbylé dotazníky buď nebyly zcela kompletně vyplněny, proto nebyly použity k dalšímu zpracování, a další část dotazníků se od respondentů nevrátila vůbec. K hodnocení výsledků šetření budou použity grafy u vybraných otázek a celý dotazník je uveden v samostatné příloze práce viz. Příloha č.5

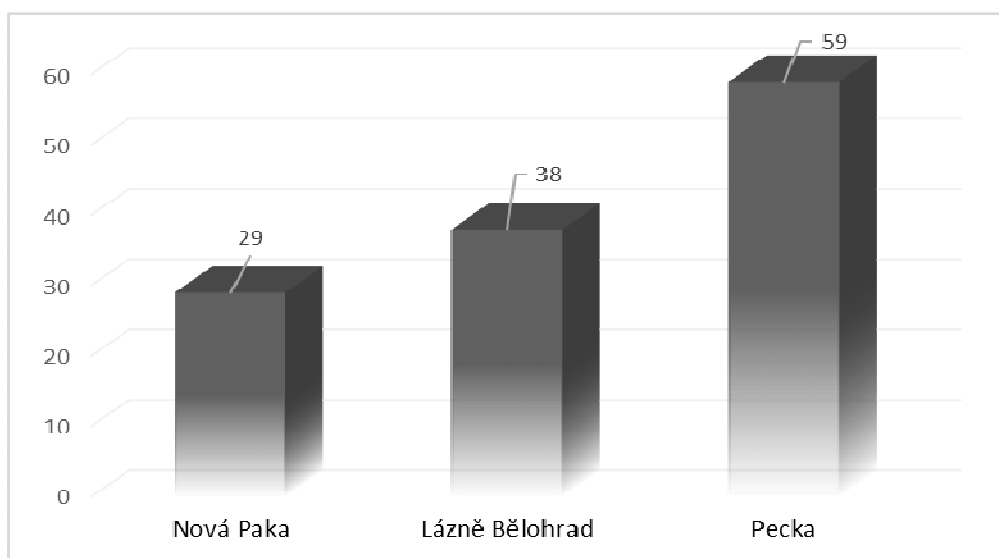
- **Otázky č. 1-5**

(pohlaví, bydliště, věk, vzdělání a rodičovství respondentů)

Z první části dotazníku, který obsahoval celkem 5 otázek, které měly informativní charakter o respondentovi bylo zjištěno, že se daného výzkumu zúčastnilo z celkového počtu 126 navracených dotazníků 44 mužů a 82 žen, ty tedy tvořily 65 % všech dotázaných. Získaný vzorek byl zastoupen respondenty ze všech vybraných obcí svazku Lázeňský mikroregion, což byla jedna z podmínek důležitých pro výzkum. Nejpočetnější část navracených dotazníků tvořili obyvatelé městyse Pecka, kterých bylo celkem 59 (47 %), následovali obyvatelé města Lázně Bělohrad, kde se do výzkumu zapojilo celkem 38 lidí (30 %) a nejméně navracených dotazníků celkem 29 (23 %) bylo od obyvatel města Nová Paka. Druhou podmínkou byl věk, všichni dotazovaní museli splnit hranici věku min 18 let. U této otázky bylo zjištěno, že se ochotně na jejich vyplnění podílelo nejvíce lidí z věkové kategorie 45-59 let, kterých bylo celkem 43 což je 34 % ze všech dotázaných, druhou skupinu tvořili lidé ve věku 31-44 let, těch bylo celkem 33 (26 %), třetí část tvořili respondenti kategorie 18-30 let v celkovém počtu 31 lidí (25 %). Nejmenší počet dotazovaných byl pak zastoupen ve věkové kategorii 60 let a více, konkrétně 19 (15 %) z celkového počtu vyplněných dotazníků.

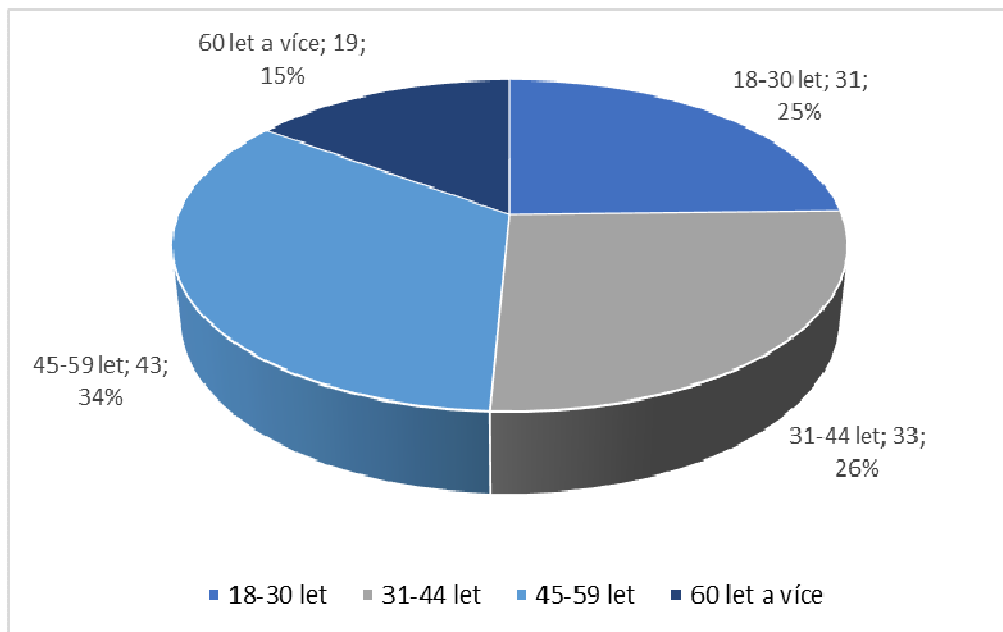
Čtvrtá otázka se týkala dosaženého vzdělání dotazovaných., na výběr bylo ze 6 možností, přičemž největší část z celkového počtu 126 respondentů zodpovědělo, že jejich nejvyšším dosaženým vzděláním je střední odborné bez maturity, kterých bylo celkem 50 což tvoří 40 % ze všech dotazovaných. Druhou nejpočetnější skupinu tvořili lidé se středním odborným vzděláním s maturitou, kterých bylo celkem 41 (33 %), následovali lidé s vysokoškolským vzděláním těch bylo celkem 17 (13 %). Za nimi s celkovým počtem 12 lidí (9 %) byli obyvatelé se středoškolským vzděláním a 5 lidí (4 %) s vyšším vzděláním a pouze 1 osoba (1 %) z dotazovaných odpověděla, že má vzdělání základní. Pátá otázka zjišťovala, kolik z účastníků dotazníkového šetření má děti, zde bylo výsledkem, že 98 dotázaných což je 78 % z celkového počtu, jsou rodiči dítěte, druhou část tvořilo celkem 28 obyvatel (22 %), kteří děti nemají.

Graf 1: Počet obyvatel z vybraných obcí

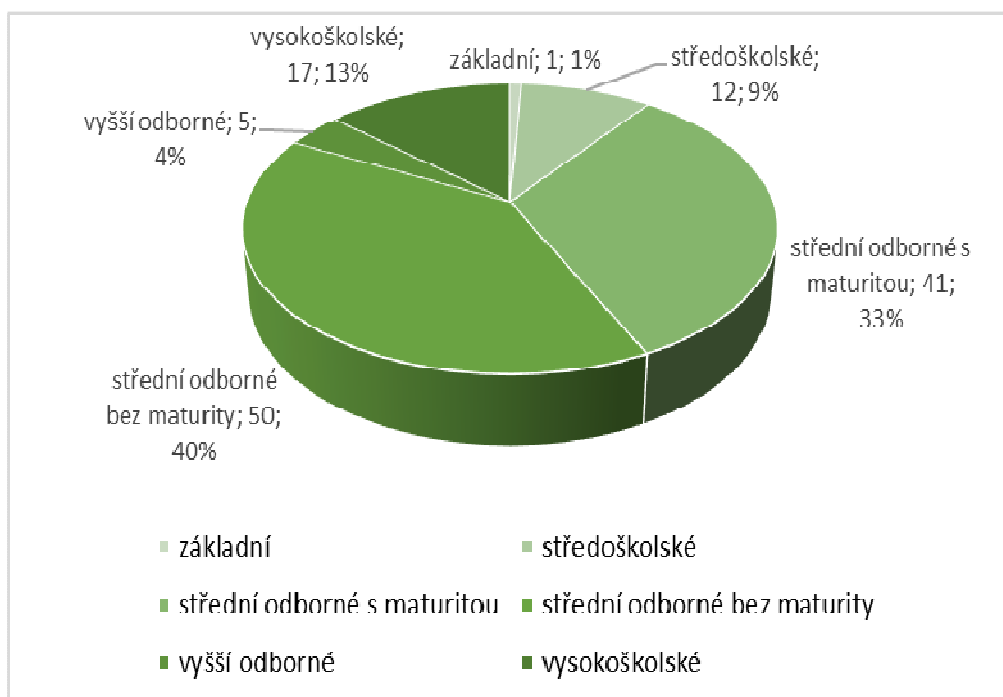
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 2: Věk respondentů z dotazníkového šetření

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 3: Nejvyšší dosažené vzdělání obyvatel zapojených do výzkumu

Zdroj: Vlastní zpracování

- **Otázka č.6** - Víte, jaké neziskové organizace působí v místě, kde žijete?

V této otázce bylo důležité zjistit, zda mají obyvatelé přehled o tom, že ve městě, ve kterém žijí všeobecně fungují nějaké druhy nestátních neziskových organizací. Podle zjištěných dat je informovanost občanů na velice dobré úrovni, z celkového počtu 126 respondentů vybralo odpověď spíše ano 73 z nich což je 58 % a dalších 32 lidí zvolilo odpověď ano tedy 25 % všech dotázaných. To vypovídá o tom, že organizace, které v jejich bydlišti působí jsou aktivní a jsou v povědomí veřejnosti. Menší část tvořili lidé, které u dané otázky odpověděli, že spíše nevědí o těchto organizacích, celkem jich bylo 15 (12 %) a pouze 6 respondentů (5 %) neví zcela vůbec jaké neziskové organizace v jejich městě působí.

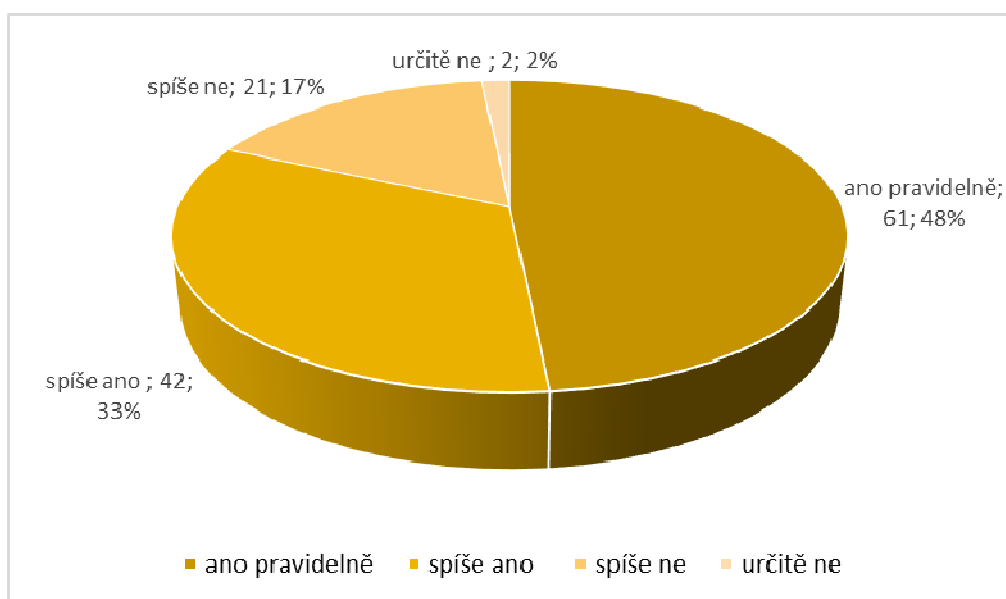
- **Otázka č.7** - Jste členem nějaké neziskové organizace (spolku)?

Tato otázka měla za úkol zjistit, jak se lidé angažují do činností některé z neziskových organizací, a zda jsou oni sami členy spolku, ať už v rámci města, kde žijí nebo i jinde v okolí. Ne vždy každý působí pouze tam kde trvale žije, spousta lidí si členství ve spolku udržuje i v rámci svého rodného bydliště. Bylo zjištěno, že 78 dotázaných (62 %) nedisponuje členstvím v žádné neziskové organizaci ani spolku, oproti tomu stojí 48 respondentů (38 %), kteří jsou členy nějakého spolku či organizace.

- **Otázka č. 8** - Účastníte se vy osobně akcí, které spolky pořádají?

U této otázky, zda se respondenti účastní akcí, které se konají za přičinění neziskových organizací nebo různých spolků či klubů v jejich městě. Měli zde na výběr ze čtyř možných odpovědí a nejpočetnější skupinu tvořili lidé, kteří odpověděli, že se těchto akcí účastní pravidelně, konkrétně z celkového počtu 126 dotázaných takto odpovědělo 61 z nich (48 %). Další a velmi početnou skupinu tvořili respondenti, kteří sice ne pravidelně, ale akcí se účastní těch bylo 42 ze všech dotázaných tedy 33 %. Méně často se akcí účastní 21 dotázaných (17 %), kteří odpověděli, že se spíše těchto akcí neúčastní a pouhé 2 hlasy od respondentů získala odpověď ne, tito obyvatelé se žádné z akcí pořádané spolky a organizacemi v jejich bydlišti neúčastní.

Graf 4: Účast dotazovaných na akcích pořádaných neziskovými organizacemi či spolky

Zdroj: Vlastní zpracování

- **Otázka č. 9** - Jsou u Vás spolky, které se zaměřují na volnočasové aktivity pro děti a mládež?

Zde bylo kladeno za cíl zjistit, zda obyvatelé města vědí o takových spolcích nebo organizacích, které by byly svou činností orientovány především na volnočasové aktivit pro děti a mládež. Na výběr měli tentokrát pouze ze tří odpovědí a to ano, ne a nevím. Zde zcela jasně převládala odpověď ano, a to z celkového množství dotázaných 113 z nich, což tvoří 90 % ze všech. Pouhých 13 (10 %) respondentů pak odpovědělo, že neví o tom, zda se u nich organizace zaměřené na trávení volného času dětí vyskytují. A odpověď ne ne zvolil nikdo z dotázaných.

- **Otázka č. 10** - Myslíte si, že je u Vás dostatečné množství těchto organizací?

Na to, zda se dotázaným jeví množství spolků pro děti a mládež u nich ve městě jako dostatečné odpovědělo velké množství z nich, že ano, konkrétně 83 (66 %) občanů z celkového počtu 126 respondentů. Následovala druhá nejčtenější odpověď spíše ano 34 (27 %) dotázaných. K odpovědi spíše ne se vyjádřilo 7 (5 %) respondentů a variantu, že se u nich ve městě určitě nenachází dostatečný počet organizací a spolků s aktivitami pro mládež a děti zvolili z celkového počtu pouze 2 dotázaní (2 %).

- **Otázka č. 11** - Účastní se vaše dítě pravidelně aktivit, které místní spolky nabízí?

Tato otázka nabízela respondentům pouze odpověď ano či ne. Z celkového počtu respondentů, kteří jsou zároveň rodiči odpovědělo celkem 52 (41 %) z nich, že se jejich děti nabízených aktivit místními spolky a organizacemi účastní. Druhou část tvořili lidé, jejichž děti se těmto aktivit vůbec neúčastní, popřípadě lidé, kteří děti nemají, celkem jich tak odpovědělo 74 což je 59 % ze všech 126 dotázaných.

- **Otázka č. 12** - Myslíte si, že jsou aktivity nebo členství v těchto organizacích finančně dostupné pro všechny vrstvy obyvatel?

Z této otázky mělo být zjištěno, zda si respondenti myslí, že aktivity nejen pro jejich děti, jsou finančně dostupné všem vrstvám obyvatel, částečně pak tato otázka vypovídá o tom, zda si lidé vůbec uvědomují finanční náročnost některých činností, kterou jsou dětem v rámci volného času nabízeny.

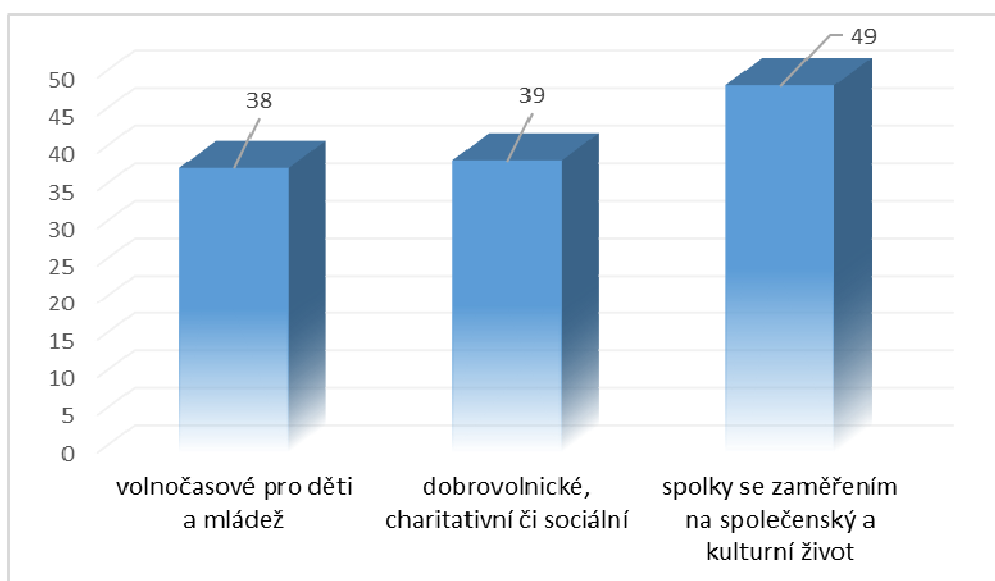
Ze 126 dotázaných si poměrně velká část z nich, celkem 57 tedy 45 % lidí myslí, že tyto volnočasové aktivity spíše nejsou finančně dostupné pro všechny vrstvy obyvatel a vůbec si to nemyslí dalších 35 z nich což je 28 % všech respondentů, kteří zvolili jednoznačnou odpověď ne. Variantu spíše ano si pak vybralo dalších 22 lidí, tedy 17 % a nejmenší skupinu tvořili dotázaní s odpovědí ano, kterých bylo celkem 12 (10 %) a ti jsou přesvědčeni o tom, že volnočasové aktivity pro děti, které jsou v rámci navštěvování některého ze spolků finančně dostupné všem občanům nehledě na jejich finanční možnosti.

- **Otázka č. 13** - Jaké typy organizací a činností byste ve Vašem bydlišti v budoucnu uvítali?

V této otázce byly respondentům nabídnuty konkrétní typy a činnosti organizací, ze kterých mohli zvolit jednu variantu, která by pro ně v budoucnu znamenala nějaký přínos.

Jedna z možností, která byla dotazovaným nabízena byly spolky zaměřené na společenský a kulturní život, zde odpovědělo nejvíce z nich tedy 49 (39 %) ze 126 dotázaných. Druhou skupinou o počtu 39 osob (31 %) byli ti, kteří by v budoucnu uvítali více organizací se zaměřením na dobrovolnictví, charitu či sociální služby. A poslední variantou byly spolky a organizace zaměřené na volnočasové činnosti pro děti a mládež, to by uvítalo celkem 38 respondentů což je 30 % ze všech dotázaných.

Graf 5: Typ a činnost organizací vítaných respondenty v budoucnu

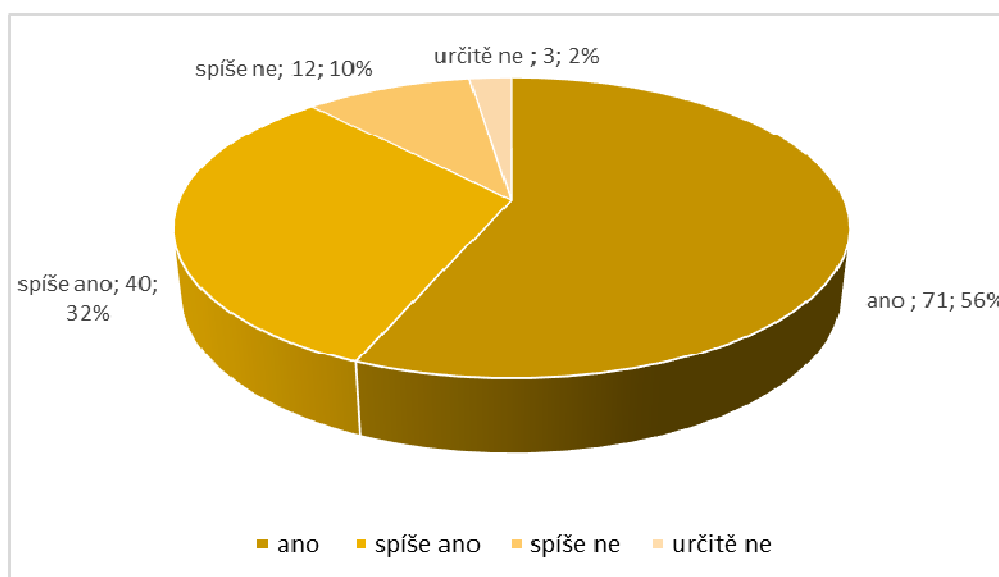

Zdroj: Vlastní zpracování

- **Otázka č. 14** - Mají aktivity spolků podle Vás vliv na kvalitu života a rozvoj místa, ve kterém žijete?

O tom, jaký vliv mají neziskové organizace na rozvoj daného území a také na kvalitu života vypovídá tato otázka, kdy se respondenti mohli vyjádřit pomocí výběru jedné ze čtyř nabízených možností. Největší podíl tvoří lidé, celkem 71 (56 %) z celkového počtu dotázaných, kteří si jednoznačně myslí, že činnost těchto organizací má vliv na kvalitu života i rozvoj jejich města. Podobně jsou na tom lidé s druhou nejčastěji zvolenou odpovědí „spíše ano“ kdy takto odpovědělo celkem 40 z nich tedy 32 % z celkového počtu dotázaných. Menší skupinu tvoří lidé, kteří si spíše nemyslí že, by organizace měly kladný vliv na rozvoj, konkrétně 12 (10 %) občanů, a vůbec si to nemyslí 3 dotázaní (2 %).

Graf 6: Vliv činnosti neziskových organizací na rozvoj regionu či obce dle šetření

Zdroj: Vlasní zpracování

- **Otázka č. 15** - Dotkla se vás nebo vašich dětí omezení spojená s koronavirovou pandemií, co se týká aktivit v těchto organizacích?

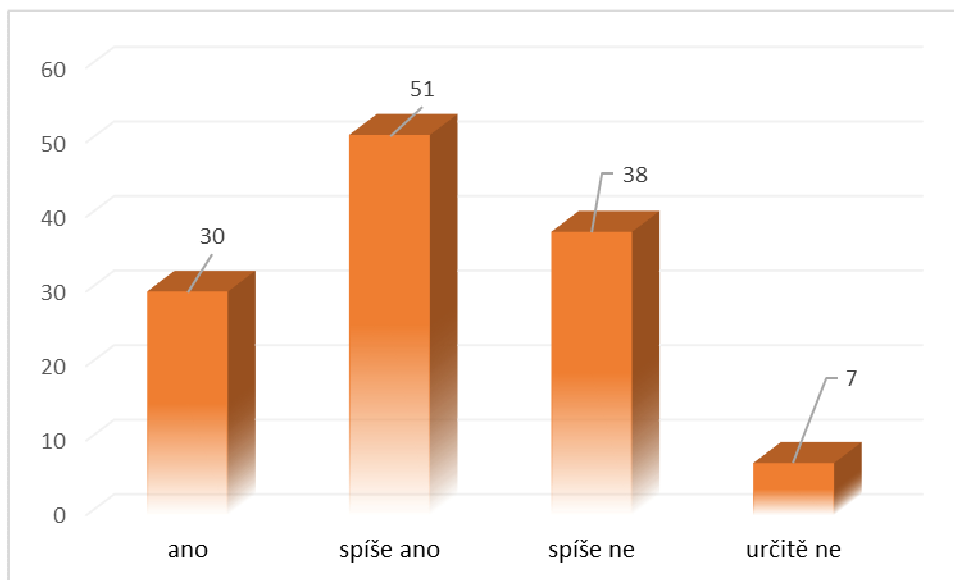
Při zpracování bakalářské práce byla z důvodu celosvětové pandemie COVID-19 omezena a v mnohých případech i zcela pozastavena činnost nejen neziskových organizací, ale změnilo se i celkové fungování společnosti. Z toho důvodu byla do výzkumu zařazena i tato otázka. Odpověď ano zvolilo z celkového počtu 126 respondentů 103 z nich, to znamená že 82 % lidí pocítilo značný zásah do činností, na které do té doby, než pandemie nastala byli zvyklé. Jen pouhých 23 dotázaných (18 %) odpovědělo, že co se týká aktivit v organizacích a spolcích se jich omezení nijak nedotkla.

- **Otázka č. 16** - Myslíte si, že se po překonání této pandemie vrátí spolkový život do původní podoby?

Poslední otázkou z dotazníkového šetření bylo zjistit názor, v tomto případě možná i přání, zda se spolková činnost po překonání této zdravotnické krize vrátí do podoby, jakou měla před tím, než tato situace nastala. Zde převažuje větší počet lidí, kteří jsou toho názoru, že se situace a chod organizací vrátí do běžného chodu, 51 (40 %) z dotázaných odpověděla na otázku spíše ano, a dalších 30 (24 %) dotázaných, že ano zcela jistě se vrátí fungování organizací do původní podoby. Druhou část tvoří respondenti, kterých bylo z celkového počtu respondentů 38 tedy 30 % z nich si myslí, že se spíše nevrátí do původní podoby a 7 z nich

což je 6 % jsou přesvědčeni o tom, že už se fungování těchto spolků neobnoví a nevrátí se do stavu před pandemií.

Graf 7: Návrat spolkového života po překonání pandemie dle dotazovaných

Zdroj: Vlastní zpracování

5.1.2 Statistická analýza

Statistická analýza spočívala ve stanovení hypotéz H_0 a H_1 , které byly následně potvrzeny či zamítnuty. K výpočtu bylo použito statistické metody chí-kvadrantu s hladinou významnosti 5 %, které bylo využito pro určení kritické hodnoty ze statistických tabulek. Hodnota ze statistických tabulek byla následně porovnána s vypočítanou hodnotou a podle toho byla hypotéza potvrzena nebo zamítnuta.

Jednotlivé hypotézy jsou založeny na kvantitativním šetření, které spočívalo v dotazníkovém šetření. V hypotéze č. 1 bude hodnocena závislost mezi pohlavím respondentů a členstvím v neziskové organizaci. V hypotéze č. 2 bude zjišťováno, zda má bydliště vliv na to, jaký typ či zaměření neziskové organizace by obyvatelé v budoucnu uvítali. A v hypotéze č. 3 bude hodnocena závislost mezi tím, zda členství dětí v NNO má nějaký vliv na pohled finanční dostupnosti pro všechny vrstvy obyvatel.

Hypotéza č. 1

H0: Neexistuje závislost mezi pohlavím respondentů a členstvím v neziskové organizaci.

H1: Existuje závislost mezi pohlavím respondentů a členstvím v neziskové organizaci.

Tabulka 9: Sestavení asociační tabulky s hladinou významnosti $\alpha = 5\%$

Členství v NNO			
Pohlaví	Ano	Ne	Celkem
Muž	31	13	44
Žena	17	65	82
Celkem	48	78	126

Zdroj: Vlastní zpracování

$$\chi^2 = \frac{n * (a * d - b * c)^2}{(a + b) * (a + c) * (b + d) * (c + d)} = \frac{126 * (31 * 65 - 13 * 17)}{44 * 48 * 78 * 82} = 30,020$$

Po dosazení do vzorce získáno testové kritérium: $\chi^2 = 30,020$

Kritická hodnota: $\chi^2_{\alpha}(1) = 3,841$

$$\chi^2 > \chi^2_{\alpha}$$

Po porovnání získaných hodnot zamítáme nulovou hypotézu (H0), a hypotéza H1 nám na hladině významnosti 5 % říká, že existuje závislost mezi pohlavím respondentů a členstvím v nestátní neziskové organizaci.

Hypotéza č.2

H0: Neexistuje závislost mezi bydlištěm respondentů a volbě typu neziskové organizace, kterou by uvítali v budoucnu.

H1: Existuje závislost mezi bydlištěm respondentů a volbě typu neziskové organizace, kterou by uvítali v budoucnu.

Tabulka 10: Sestavení tabulky s hladinou významnosti $\alpha=5\%$

Typ preferované NNO v budoucnu				
Bydliště	Volnočasové pro děti	Dobrovolnické, charitativní či sociální	Spolky se zaměřením na kulturní a společenský život	Celkem
Nová Paka	12	13	4	29
Lázně Bělohrad	16	17	5	38
Pecka	10	9	40	59
Celkem	38	39	49	126

Zdroj: Vlastní zpracování

$$\chi^2 = \frac{126 \cdot 12^2}{29 \cdot 38} + \frac{126 \cdot 13^2}{29 \cdot 39} + \frac{126 \cdot 4^2}{29 \cdot 49} + \frac{126 \cdot 16^2}{38 \cdot 38} + \frac{126 \cdot 17^2}{38 \cdot 39} + \frac{126 \cdot 5^2}{38 \cdot 49} + \frac{126 \cdot 10^2}{59 \cdot 38} + \frac{126 \cdot 9^2}{59 \cdot 39} - \frac{126 \cdot 40^2}{59 \cdot 49} - 126$$

$$= 39,101$$

Po dosazení do vzorce získáno testové kritérium: $\chi^2=39,101$

Kritická hodnota: $\chi^2_{\alpha}(4) = 9,488$

$$\chi^2 > \chi^2_{\alpha}$$

Po porovnání získaných hodnot zamítáme nulovou hypotézu (H_0), a hypotéza H_1 nám na hladině významnosti 5% říká, že existuje závislost mezi bydlištěm respondentů a volbě typu neziskové organizace, kterou by uvítali v budoucnu.

Hypotéza č.3

H_0 : Neexistuje závislost mezi členstvím dětí v organizaci a domněnkou o finanční dostupnosti pro všechny vrstvy obyvatel.

H_1 : Existuje závislost mezi členstvím dětí v organizaci a domněnkou o finanční dostupnosti p pro všechny vrstvy obyvatel.

Tabulka 11: Sestavení tabulky s hladinou významnosti $\alpha=5\%$

Finanční dostupnost					
Členství dětí	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Celkem
Ano	5	13	31	14	52
Ne	7	9	26	21	74
Celkem	12	22	57	35	126

Zdroj: Vlastní zpracování

$$x^2 = \frac{126 \cdot 5^2}{52 \cdot 12} + \frac{126 \cdot 13^2}{52 \cdot 22} + \frac{126 \cdot 31^2}{52 \cdot 57} + \frac{126 \cdot 14^2}{52 \cdot 35} + \frac{126 \cdot 7^2}{74 \cdot 12} + \frac{126 \cdot 9^2}{74 \cdot 22} + \frac{126 \cdot 26^2}{74 \cdot 57} + \frac{126 \cdot 21^2}{74 \cdot 35} - 126 = 6,952$$

Po dosazení do vzorce získáno testové kritérium: $x^2=6,952$

Kritická hodnota: $x^2 \alpha (3) = 7,815$

$$x^2 < x^2 \alpha$$

Hypotéza H0 nelze zamítnout a na hladině významnosti 5 % nám říká, že neexistuje závislost mezi členstvím dětí v organizaci a domněnkou o finanční dostupnosti pro všechny vrstvy obyvatel.

Výsledky, ke kterým se za pomoci statistických hypotéz došlo, vypovídají o tom, že pohlaví respondentů má vliv na to, zda jsou členy nestátní neziskové organizace, převažovali zde muži, kteří byli členy nějaké neziskové organizace. Z druhé hypotézy vyplývá, že existuje i určitá spojitost mezi bydlištěm respondentů a tím, jaký typ organizace a činnosti by v budoucnu ve své obci uvítali. Třetí hypotéza nepotvrdila žádnou závislost mezi tím, zda je dítě členem neziskové organizace a tím, zda se lidé domnívají, že jsou tyto aktivity finančně dostupné všem vrstvám obyvatel ve společnosti.

5.2 Kvalitativní šetření

Pro kvalitativní šetření bude využita metoda polostrukturovaných rozhovorů neboli polostandardizované interview. Rozhovory budou vedeny s hlavními představiteli vybraných neziskových organizací ve městech, jež jsou členy svazku obcí Lázeňský mikroregion. Podle autorky Majerové tato metoda šetření probíhá dle předem připravených otázek, které jsou kladeny ve stejném pořadí, ale badatel má možnost je rozvinout a dát tak prostor

dotazovanému k širší odpovědi (Majerová et al., 2008). Pro výzkum budou náhodně vybrány neziskové organizace z tří měst o různém počtu obyvatel, se kterými budou interview probíhat.

Kvalitativní šetření proběhne ve městě do 10 tisíc obyvatel Nová Paka, městě do 5 tisíc obyvatel Lázně Bělohrad a městysu Pecka, které zastupuje obce do 3 tisíc obyvatel. Města byla vybrána záměrně s rozdílným počtem obyvatel, s různým počtem neziskových organizací, s různě velkými rozpočty na tyto organizace a také s různým počtem dětí a mládeže, které se do činností neziskových organizací zapojují aj.

V každém ze tří měst byly vybrány dvě organizace, tedy celkem šest neziskových organizací, s jejichž hlavními představiteli budou vedeny rozhovory formou stejných, předem připravených otázek. Zvolena bude jedna nezisková organizace, která působí celorepublikově a je činná jak ve městě Nová Paka, Lázně Bělohrad tak i v městysu Pecka. Dále pak v každém městě ještě jedna další organizace, s odlišnou činností. Jednat se bude konkrétně o tyto organizace, které se aktivně podílí na volnočasových aktivitách pro děti a mládež:

- Bruslařský klub Nová Paka z.s.
- Sbor dobrovolných hasičů Nová Paka
- Tělocvičná jednota Sokol Lázně Bělohrad
- Sbor dobrovolných hasičů Lázně Bělohrad
- Divadelní soubor DS Smajlík Pecka z.s.
- Sbor dobrovolných hasičů Pecka

Dotazování budou představitelé všech výše uvedených organizací, kteří mohou poskytnout veškeré důležité informace a mají všeobecný přehled o fungování neziskové organizace, potřebné k provedení kvalitativního šetření. Každý z představitelů bude v první fázi seznámen s tématem bakalářské práce, a budou ujištěni o tom, že informace, které poskytnou budou použity pouze pro účely zpracování bakalářské práce. Následně jim budou položeny předem připravené otázky, které jsou základem polostandardizovaného interview. Informace o charakteristice jednotlivých organizací budou čerpány z oficiálních webových zdrojů. Cílem šetření bude zjistit, jak organizace samotné chápou důležitost jejich poslání v tom, co dělají pro volný čas dětí a mládež. Jak se jim tuto činnost daří financovat a jestli se jim dostává potřebné podpory. Další skupinou dotázaných budou představitelé místní samosprávy ve vybraných městech a sponzoři.

Rozhovory budou částečně probíhat na předem domluvených místech s odhadem doby rozhovoru necelou hodinu, a celý rozhovor bude zaznamenán na diktafon. S ohledem na

omezení, která sebou přinesla opatření proti šíření virové nemoci, se některé rozhovory uskuteční vzdáleně za pomoci online komunikačních programů, popřípadě po telefonu. Otázky s představiteli neziskových organizací budou samostatnou přílohou č.6. Rozhovory s hlavními členy místních samospráv a se sponzory budou uvedeny v příloze č. 7. Následovat bude zpracování jednotlivých odpovědí a jejich formulace. Skupinu dotazovaných budou tvořit jak muži, tak ženy, a to ve věku od 29 let do 58 let.

Tabulka 12: Funkce představitelů vybraných organizací

Neziskové organizace:	Funkce představitele organizace:
Bruslařský klub Nová Paka z.s.	Jednatel BK Nová Paka z.s.
Sbor dobrovolných hasičů Nová Paka	Velitel sboru dobrovolných hasičů Nová Paka
Tělocvičná jednota Sokol Lázně Bělohrad	Majitel a jednatel společnosti
Sbor dobrovolných hasičů Lázně Bělohrad	Vedoucí mladého hasiče
DS Smajlík Pecka z.s.	Vedoucí DS Smajlík Pecka z.s.
Sbor dobrovolných hasičů Pecka	Starosta okrsku Pecka
Orgány místní samosprávy a sponzoři	Funkce představitele
Městský úřad Nová Paka	Starosta města Nová Paka
Městský úřad Lázně Bělohrad	Starosta města Lázně Bělohrad
Úřad městyse Pecka	Starostka městyse Pecka
Vykom s.r.o.	Jednatel společnosti
Donap s.r.o.	Jednatel společnosti
Pila Wolf a syn s.r.o.	Majitel a jednatel společnosti

Zdroj: Vlastní zpracování

5.2.1 Výsledky kvalitativního šetření

Sestavené otázky ke kvalitativnímu šetření byly položeny každému z představitelů neziskových organizací, kteří byli vybráni na území Lázeňský mikroregion ve třech členských městech či obcích. Rozhovory a otázky, které byly předem připraveny se týkaly především toho, jak jednotliví představitelé vnímají svoji činnost a práci s dětmi, a jak se jim daří udržet zájem o jejich nabízené aktivity. Dále jak je jejich činnost financována a zda se jim dostává dostatečné finanční, materiální ale i morální podpory a v neposlední řadě, jak je vnímána jejich důležitost širokou veřejností a jak je ovlivnila celosvětová pandemie, kdy řada z nich

musela svoji činnost přerušit nebo omezit. Samostatnou skupinu otázek pak zodpověděli představitelé místní samosprávy a sponzoři z daných měst a obcí. Výsledky tohoto výzkumu jsou obsahem následujících stran.

Rozhovory s aktéry vybraných místních organizací a spolků

- **Jak je podle Vás důležitá činnost organizací zaměřených na volnočasové aktivity dětí a mládeže?**

Všichni aktéři výzkumu se u této otázky shodují, že je velmi důležitá, jakákoliv činnost organizace zaměřená na volnočasové aktivity dětí a mládeže. Jednatel bruslařského klubu klade důraz na samotnou dobrovolnost jakéhokoliv člena, který je součástí jejich klubu, naopak vedoucí kroužků mladých hasičů se shodují na tom, že je vidět čím dál větší lenivost a závislost na virtuální realitě (PC, mobilní telefon) u dnešní generace dětí a mládeže, zároveň se domnívají, že důležitým faktorem vývoje dětské populace a její životní styl závisí především na výchově ze strany rodičů a na to jaké návyky si z domu přinášejí. Lektorka cvičení pro děti s rodiči, které vede v rámci TJ Sokol Lázně Bělohrad potvrzuje svojí odpovědí důležitost v předávání návyků a zdravého životního stylu již od útlého věku dítěte. Na kurzy cvičení dochází nejčastěji maminky s dětmi již od 6 měsíců věku, kdy dochází k prvním náznakům socializace a pravidelně opakující se aktivitě. Vedoucí divadelního souboru poukazuje především na rozvíjení samostatnosti, představitosti, kreativity, způsobu vyjadřování, emocím, slovní zásobě a spolupráci v kolektivu.

- **Jak se vám daří udržet zájem o aktivity vaší organizace a dostatečný počet dětí?**

Jednatel BK Nová Paka poukazuje především na to, že většina dětí, vidí vzor v dospělých a snaží se jim vyrovnat. Jistou výhodou tohoto sportu je jeho celosvětová popularita, děti vidí své vzory v televizi a při utkáních, a to je pro ně hnacím motorem. A dalším faktorem je dobré zázemí na republikové úrovni, které bruslařský klub nabízí, jedná se o velice specifický sport. Vedoucí mladých hasičů se opět shodují na faktu, kdy velký počet uchazečů nastává vždy se začátkem školního roku, ale zároveň je nábor dětí ovlivněn nabídkou dalších kroužků např. skautů, fotbalistů aj. v dané lokalitě. Zájem o kroužek rodičů s dětmi je ovlivněn především zájmem samotných rodičů, kdy jsou většinou oni sami zapojeni do dalších aktivit, které v Sokole navštěvují. Zájem dětí o činnost v divadelním souboru Smajlík není ovlivněn školním rokem, jako je tomu třeba u mladých hasičů. Vedoucí souboru dále uvádí, že zájem dětí je daný především kamarádským přístupem nikoli formou mentora, jako je tomu

například u trenérů hokeje, kde je vyžadována především autorita. Ve všech případech udržitelnost zájmu o kroužek spočívá v účasti na akcích typu soutěže, utkání, vystoupení aj., kde mohou ukázat své dovednosti a porovnat síly s ostatními. Zároveň důležitým faktorem udržitelnosti je přístup vedoucích a mentorů k dětem, příkladem mohou být hasiči z Lázní Běláhoř, kde se v minulosti setkali s nespokojeností s vedoucím dětí, který neměl dostatečné empatie k vedení dětí, což vedlo k velkému úbytku členů v celém kroužku mladého hasiče.

- **Jak velký finanční obnos musí rodič za své dítě ve vaší organizaci vynaložit?**

V případě této otázky se potvrzuje, že ne každá aktivita je finančně dostupná pro každé dítě, a ne každý rodič si ji může dovolit svému dítěti financovat. Příkladem je právě členství v BK Nová Paka, kdy existují dotace na nákup vybavení a výstroje pro začínající hokejisty, tedy především pro tzv. přípravku, kdy hokejový klub za dotované finanční prostředky nakoupí základní výstroj hokejisty. Jedná se o bezplatnou zápůjčku, ale jakmile se dítě dostane o třídu výš, tedy kategorie žáků, musí rodič zakoupit novou výstroj z vlastních finančních prostředků. Řada rodičů, kteří chtějí udržet své dítě v tomto kroužku dává přednost například i bazarové výstroji, aby se snížila finanční náročnost pro tento sport. Oproti tomu mají výhodu hasičské kroužky, kterým stačí kolektivní výstroj a výbava, která je majetkem sboru a není závislá na pravidelné obměně (hasičská stříkačka, přilby, hadice aj.). Kroužek Sokola a divadelní soubor obnáší minimální finanční náklady na členství. Shrneme-li finanční náročnost, tak nejvíce nákladným kroužkem v řádu desítek tisíc je členství v BK Nová Paka, v jednotkách tisíc korun členství u SDH bez rozdílu, v jakém městě ho děti navštěvují, nejméně nákladným je divadelní soubor, který se pohybuje v řádu několik stokorun. V kroužku Sokola je to ovlivněno vyšší vstupného, které platí pravidelně za každé cvičení. Ostatní organizace (BK Nová Paka, SDH a DS Smajlík) jsou založeny na členských příspěvcích různé výše, které se vybírají jednou ročně.

- **Co je pro vás motivací pracovat s dětmi a mládeží?**

Ve všech případech se aktéři výzkumu shodují na tom, že nejdůležitější motivací pro ně samotné je vidět zájem dětí. A další důležitou formou motivace pro všechny dotazované je udržení tradice spolku a jeho vedení pro budoucí generace.

- **Z čeho je činnost vaší organizace financována?**

V tomto případě se všechny organizace shodují, že fungují na principu členských příspěvků, z kterých ovšem část financí musí být odevzdána na tzv. ústředí organizace. Všechny tyto organizace mají organizační strukturu, tedy své představenstvo, stanovy a spolkovou pokladnu. Výjimku, zde tvoří pouze divadelní soubor Smajlík, který je závislý pouze na dotaci městyse Pecka, sponzorech, rodičích dětí, a v neposlední řadě i na vlastní zdroje vedení souboru. Všechny organizace mají možnost čerpat z dotačních titulů, a to jak ze státních, tak krajských či místních. Velká část financí je závislá také na sponzorech, kteří se i mnohdy podílí i na pomoci materiální. Další variantou zisku pro organizace je pak možnost pořádání kulturních a společenských akcí, zajišťování občerstvení, kdy se získané finanční prostředky mohou použít na nákup nového vybavení, což vyzdvihují jako velkou výhodu právě představitelé všech dotazovaných SDH.

- **Spolupracujete s místní samosprávou? Pokud ano, tak jak?**

Spolupráce všech dotázaných spočívá hlavně v podpoře od místní samosprávy, což nemusí být nutně jen finanční prostředky na provoz organizace. Mnohdy se jedná i o pomoc z hlediska poskytnutí prostor pro daný spolek či organizace, které mohou bezplatně nebo za minimální náklady využívat. V neposlední řadě se dále všichni shodují, že tato pomoc by měla být i v zájmu samotné obce, neboť právě tyto spolky a organizace přispívají k atraktivitě daného regionu a jeho rozvoji a udržení tradic. Spolupráce není v tomto případě jednostranná, ale mnohdy i samotná města či obce využijí organizace k zajištění vlastní činnosti, například pomoc při pořádání různých kulturních akcí. Vedoucí spolku DS Smajlík uvádí, že pro jejich soubor je velkou výhodou právě spolupráce s úřadem městyse, který nejenom poskytuje zázemí, ale i tisk plakátů, jejich distribuci a také pomoc od technických služeb městyse při budování scény. Každá z uvedených obcí a měst disponuje technickými službami a organizace je tak mohou v rámci jakékoliv činnosti využít.

- **Spolupracujete se sponzory v rámci finanční nebo materiální podpory pro činnost spolku?**

Jednatel BK Nová Paka zmiňuje, že se sponzory spolupracují v pravidelných ročních intervalech, jedná se teda o pravidelně opakující se cyklus. Kdežto představitelé hasičů, Sokola a divadelního souboru Smajlík získávají podporu nárazově, ve většině případů před konáním samotné akce. Ve všech případech je pak nutná zpětná vazba, tedy propagace sponzorů, kteří organizaci nebo daný spolek podpořili, například v místním tisku, na webových stránkách či sociálních sítích.

- **Dostává se Vám podpory od rodičů dětí, jež jsou členy spolku?**

Pro BK Nová Paka je v podstatě podpora a spolupráce ze strany rodičů stěžejní, jelikož je nutná například jejich doprava vlastními auty, ať už na samotné tréninky tak na hokejová utkání. U všech SDH se pak dotazovaní opět shodují na tom, že zde určitá pomoc ze strany rodičů je, ale nejsou na ni závislí, jelikož všechny zmíněné sbory vlastní dodávkové vozidlo, kterým jsou schopni děti na soutěže dopravit a ostatní činnost se koná ve většině případů v obci, kde děti mladého hasiče pravidelně navštěvují. U vedoucí souboru DS Smajlík jsme zaznamenali malou část podpory ze strany rodičů, a jen pouhá část z nich se aktivně podílí na fungování souboru, například ve výrobě kulis a kostýmů. Lektorka cvičení nám sdělila, že v případě její činnosti pod záštitou Sokola Lázně Bělohrad jsou rodiče vzhledem ke stáří dětí nepostradatelnou součástí, bez kterých by tato činnost fungovat nemohla. Jedna věc, která v průběhu rozhovorů zazněla téměř od všech bylo to, že existuje bohužel i taková skupina rodičů, kteří se ani nezajímají o to co děti v rámci kroužků dělají, a tzv. je „odloží“ tam, kde je o ně pár hodin postaráno.

- **Myslíte si, že si široká veřejnost uvědomuje důležitost vaší činnosti s dětmi a mládeží? Zda je vůbec veřejnost dostatečně informována?**

U této otázky převládal názor, že obecně si lidé jejich důležitost dostatečně neuvědomují, pokud oni sami jejich aktivit prostřednictvím svých dětí nevyužívají. Přitom jednatel BK Nová Paka zmínil, že by uvědomění mělo být pro každého jedince podobné jako utváření vědomí o dění kolem každého z nás. V případě SDH se velitel okrsku Pecka vyjádřil, že někteří lidé ani neví co například v rámci kroužku mladého hasiče děti dělají, přitom právě zástupci ze všech SDH jsou toho názoru, že vychovávají novou generaci dobrovolných hasičů v rámci udržení jejich spolku a zároveň se podílí na udržení tradic. Velitel hasičů v Nové Pace zdůraznil, že si mnoho lidí neuvědomuje ani to, že kroužek mladého hasiče vychovává potencionální dobrovolné, ale i profesionální hasiče, bez jejichž pomoci se v běžném životě neobejdeme. Podobný názor mají všichni představitelé v tom, že si veřejnost málokdy uvědomuje i to, že svoji činnost dělají ve svém volném čase a ve většině případů i nezištně bez nároku na odměnu. Veřejnost je podle všech dotázaných informována dostatečně, neboť se každý v dnešní době snaží využívat především webových stránek a převládají hlavně sociální sítě, které jsou dnes nejjednodušší cestou, jak rychle předat informace široké veřejnosti. Nejsou opomíjena ani média a tištěné články v novinách či místním tisku.

- **Jak ovlivnila pandemie fungování vaší organizace a snažili jste se hledat jiné cesty, jak po dobu omezení této činnosti udržet zájem dětí?**

Bez rozdílu se vyjádřili všichni aktéři z dotazovaných organizací. Bude to téměř rok, kdy převládají měsíce restrikcí a omezení nařízená Vládou ČR. Kdy se činnost těchto organizací omezila na minimum a některé byly zcela pozastaveny. Hokejisté měli naplánované zápasy, hasiči účast na soutěžích, divadelní soubor secvičena nová představení a jen malá část toho se během roku mohla uskutečnit, vše bylo odloženo a mnohdy i zrušeno. Jak zmínil jednatel BK Nová Paka veškerá jejich činnost v rámci přípravy, která je pro hráče důležitá, byla přesunuta v rámci možností do venkovního prostředí. V době, kdy byla situace nejméně vyčerpávající využívali především elektronické komunikace a individuálních tréninků každého jedince. Zástupci SDH ve většině uvedli, že svůj kroužek až na pár setkání pozastavili zcela úplně a snaží se s dětmi komunikovat alespoň vzdáleně přes sociální sítě. Lektorka cvičení pro rodiče s dětmi své kurzy pořádala venku, pokud tomu dovolilo počasí. Velký úspěch mělo cvičení s kočárky, kdy hlavně maminky mohly zlepšit jak svoji fyzickou kondici, tak strávit čas s dětmi na čerstvém vzduchu. Všichni se pak shodli na tom, že jim kontakt s dětmi opravdu schází.

- **Vrátí se vaše činnost po překonání této pandemie do běžného chodu?**

Z pohledu všech dotázaných nebude návrat „do normálu“ vůbec snadný. Trvá to už dlouhou dobu a už teď je podle všech zástupců z vybraných organizací jasné, že to bude mít na jejich obnovení činnosti velké dopady. Jednatel BK Nová Paka sice zmiňuje, že díky rutině, kterou mají mladí hokejisté nastavenou, se jim daří držet děti ve formě, ale co jim chybí nejvíce, je motivace, kterou děti postrádají, když se nemohou účastnit zápasů a společných tréninků na ledě, kde se zúročí jejich dovednosti, a především velká dřina, kterou musí v podstatě vynaložit každý den. Další většina spolků se obává, že klesne zájem ze strany dětí, protože za tu dobu ztratily spoustu návyků a zlenivěly, ale zároveň doufají, že se jim děti vrátí, už jen proto, že tam mají své kamarády. Lektorka cvičení se domnívá, že pokud to bude jen trochu možné její kroužek si zase své příznivce najde, jelikož její členy tvoří stálá skupina dětí, ale s přibývajícím věkem dítěte dochází k jejich časté obměně. Nikdo z dotázaných nepřipustil možnost, že by jejich činnost neměla být obnovena. Shodují se na tom, že se těší až se dětem a všem členům budu moci zase naplno věnovat, tak jako dřív.

Rozhovory s představiteli místní samosprávy a sponzorů

- **Identifikujte Vaši instituci nebo firmu**

K daným otázkám poskytli své odpovědi starostové vybraných obcí, která byla blíže specifikována v předchozí kapitole, jednalo se o města Nová Paka, Lázně Bělohrad a městys Pecka. Ve všech zmíněných městech funguje větší či menší počet neziskových organizací, které se významnou mírou podílejí na kvalitě života a rozvoji celého města či obce, a orgány místní samosprávy se je snaží v jejich činnosti podporovat. Dále byly dotázáni i majitelé místních firem, kteří jsou sponzory neziskových organizací. Ve městě Nová Paka se vyjádřil jednatel firmy, která sídlí v Kumburském Újezdu a zabývá se vytápěním hal, revizí a servisem plynových zařízení, a zároveň se snaží pravidelně sponzorovat BK Nová Paka, ale i jiné neziskové organizace. Ve městě Lázně Bělohrad se k neziskovým organizacím vyjádřil jednatel firmy specializované na dveřní a okenní systémy, která působí v několika pobočkách v Královéhradeckém kraji a pravidelně se podílí na sponzoringu neziskových organizací, v tomto případě jak BK Nová Paka, tak například i TJ Sokol Lázně Bělohrad. Posledním představitelem byl majitel firmy na zpracování dřeva, se sídlem v městysu Pecka a zároveň sponzor SDH Pecka.

- **Jaký význam pro Vás mají neziskové organizace?**

Z pohledu obou starostů měst a starostky městysu Pecka jsou pro ně tyto organizace především nositeli kulturního a společenského života v jejich městech. Všichni si velice váží, toho že představitelé všech organizací se dobrovolně zasluhují o blaho města, vytváří pro širokou veřejnost příležitost, jak trávit volný čas, věnovat se sportu nebo zajít na některou z pořádaných akcí. Co se týká významu činnosti SDH, tam se všichni shodují na tom, že je opravdu nepostradatelnou součástí, a to nejen proto, že se všichni nezištně a obětavě starají o bezpečnost obyvatel, ale vždy jsou nápomocni i samotnému městu. Všechny sbory disponují i výjezdovou jednotkou hasičů, jejichž zřizovatelem jsou orgány místní samosprávy, a to více jsou pro ně významnou součástí. Od jednatelů firem, kteří jsou sponzory neziskových organizací, zazněla téměř stejná odpověď, všichni si uvědomují, že bez těchto neziskových organizací by zaniklo vše, co se zde léta udržuje, a že především díky těmto organizacím funguje společenský život.

- **Podporujete finančně nebo materiálně nějakou neziskovou organizaci?**

Všichni z dotázaných podporují neziskové organizace. Starostové odpověděli, že se snaží v rámci možností podpořit a dát příležitost všem neziskovým organizacím. Mnohdy se nejedná jen o podporu čistě finanční, ale také materiální, a v neposlední řadě poskytují například prostory, kde mohou tyto organizace fungovat. Například ve městě Nová Paka je zimní stadion ve společném majetku města a BK Nová Paka se částečně podílí na jeho provozu. Ve všech městech jsou každoročně vypsány programy na podporu neziskových organizací, kde si mohou všechny organizace formou žádosti požádat o finanční podporu. Starostka Městysu Pecka uvedla, že každoročně se začátkem nového roku si mohou až do konce dubna neziskové organizace či fyzické osoby se sídlem nebo trvalým bydlištěm na území městysu o tento příspěvek žádat. A všechna města, jak již bylo uvedeno jsou zřizovateli jednotek požární ochrany a mají tak povinnost zajistit finanční, materiální, ale i personální chod těchto jednotek, což je samostatnou položkou každého rozpočtu města či městysu. Sponzoři se vyjádřili, že se snaží alespoň část neziskových organizací podporovat finančně, ale samozřejmě jejich množství je velké, a tak není z jejich strany možné podpořit všechny. Například majitel firmy na zpracování dřeva uvádí, že se snaží finančně podpořit každou pořádanou akci v Městysu Pecka, protože to považuje za důležité a moc si cení osob, kteří se snaží v jeho obci uspořádat akci, která je pro širokou veřejnost, ale zároveň spojuje místní obyvatelé. Sponzoři z dalších firem se pak podíleli například na koupi dresů pro nejmenší hokejisty v Nové Pace, nebo na vybavení posilovny v zázemí sokolovny v Lázních Bělohrad.

- **Probíhá mezi Vámi a nějakou neziskovou organizací bližší spolupráce?**

I zde se odpovědi všech starostů dost podobaly. A všichni se vyjádřili, že spolupráce je vzájemná, a to především se sbory dobrovolných hasičů. Mnohdy právě využijí jejich pomoci v rámci pořádání velkých akcí, kdy je potřeba zajistit jak přípravné, tak úklidové práce. Zkrátka vždy když je požádáno o pomoc jednu nebo druhou stranu snaží se vyhovět a toho si především cení starostové, protože jsou si vědomi, že to členové organizací dělají vše ve svém volném čase a z dobré vůle, bez nároku na honorář. S ostatními organizacemi a spolky se většinou o žádnou blízkou spolupráci nejedná, a to ani ze strany sponzorů.

- **Jaký užitek pro Vás v případě podpory tato organizace má?**

Především pro starosty se jedná o velký užitek v rámci prezentace jejich měst, díky neziskovým organizacím totiž každé město získává určitou prestiž. Jsou si vědomi toho, že se

organizace významnou mírou podílí na atraktivitě daného území, které významně pomáhá k novému přílivu lidí, kteří mají zájem se do těchto měst trvale přistěhovat a být jeho součástí, tím pádem se snižuje věkový průměr ve městech a nedochází tak k jeho stárnutí a úpadku. Sponzoři se pak shodují v tom, že užitek vidí především ve zviditelnění jejich firem, kdy se neziskové organizace starají o jejich reklamu, která je zajištěna jednak v médiích, na webových stránkách organizací a v dnešní době především na sociálních sítích. Jejich reklama je pak umístěna například i v prostorách zimního stadionu, nebo v prostorách sokolovny, dále je součástí dresů nebo na pořádaných akcích ve formě různých bannerů a letáků se sponzory.

Tabulka 13: Shrnutí kvalitativního šetření

Klíčová slova kvalitativního šetření	
Důležitost volnočasových aktivit	Získávání návyků, dobrovolnost, rozvoj osobnosti
Členství v organizaci	Popularita, přístup, zájem, množství NNO
Financování organizací	Podpora samosprávy, dotace, členské pokladny, sponzoři
Podpora rodičů	Nepostradatelnost
Motivace	Zájem dětí, udržení tradice
Informovanost	Média, sociální sítě, místní tisk
Význam organizace	Rozvoj regionu, atraktivita, příliv obyvatel

Zdroj: Vlastní zpracování

6 Výsledky a diskuse

V této kapitole Výsledky a diskuse se vyhodnotí všechny získané výstupy, které byly za pomoci kvantitativního a kvalitativního výzkumu zjištěny. Hlavní cíl kvantitativního šetření bylo zhodnocení sběru dat, které probíhalo formou písemných dotazníků. Ty byly rozdány respondentům z řad široké veřejnosti žijící ve vybraných městech svazku obcí Lázeňský mikroregion. Kvalitativní šetření bylo cíleno na představitele neziskových organizací, které působí rovněž na daném území a byli s nimi vedeny polostrukturované rozhovory. Jednalo se o organizaci, která aktivně působí ve všech třech vybraných městech konkrétně Sbory dobrovolných hasičů a dále pak v každém městě ještě organizace s různými činnostmi, které mohou děti ve svém bydlišti v rámci volného času navštěvovat. Jednalo se o Bruslařský klub v Nové Pace, Tělocvičnou jednotu Sokol v Lázních Bělohrad a divadelní spolek DS Smajlík Pecka.

6.1 Vyhodnocení kvantitativního šetření

Praktická část bakalářské práce obsahovala kvantitativní šetření, které spočívalo v dotazníkovém šetření cíleném na širokou veřejnost z řad obyvatel vybraných měst ze svazku obcí Lázeňský mikroregion. K výzkumu byly vytvořeny dotazníky, které byly následně rozeslány obyvatelům města Nová Paka, Lázně Bělohrad a městysu Pecka. Z celkového počtu 180 dotazníků se správně a kompletně vyplněných navrátilo 126, které sloužily k další analýze pomocí statistických metod.

Z výzkumu bylo zjištěno, že většina z dotázaných má přehled o tom, jaké neziskové organizace v jejich místě bydliště působí, což bylo pro tuto práci stěžejní a kladně odpovědělo 73 % ze všech respondentů. Menší skupinu pak tvořily osoby, které nemají velké povědomí o tom, zda u nich takové organizace fungují, dokonce i nepatrné procento z nich nevědělo o těchto organizacích vůbec.

Obyvatelům města byla položena otázka, zda jsou oni sami členy některé neziskové organizace či spolku, tato otázka mohla následně ovlivnit celý výzkum z pohledu, zda tato skutečnost může mít vliv na jejich děti a členství v organizaci a trávení volného času. Tato otázka následně vykazovala o tom, že větší část dotázaných odpověděla záporně, tedy že nejsou členem žádné z neziskových organizací.

Bylo, ale zjištěno, že velká většina lidí se buď pravidelně nebo ve větší míře účastní akcí, které jsou pořádány přičiněním neziskových organizací nebo spolků, které u nich ve městě působí a aktivně se podílejí na společenském a kulturním dění, o čemž pak vypovídá

kvalita života a spokojenost občanů a jejich vzájemná soudržnost. Návštěvnost na akcích je nezbytná pro udržení činnosti a podporu dané organizace, a to nejen po finanční stránce. Autorka práce se domnívá, že to má podstatný vliv na důležitou motivaci, která z toho pro pořadatele plyne. Aby se i nadále snažili tuto dobrovolnou činnost bez nároku na honorář vykonávat. Mnohdy to jsou právě neziskové organizace a spolky, které mají velký podíl na zachování tradic, společenském a kulturním životě v obci.

Další otázkou kvantitativního šetření bylo zjištění, zda se respondenti domnívají, že je těchto organizací v místě jejich bydliště dostatek. I zde se většina dotázaných vyjádřila kladně a jsou přesvědčeni, že se v jejich města vyskytuje dostatek neziskových organizací, které jsou zcela jistě přínosem. Tím se ukazuje, že ať už se jedné o menší nebo větší obec ve vybraném mikroregionu, vždy se zde najde dostatečné množství aktivit, jak trávit volný čas. A lidé jsou spokojeni s tím, co jim daný mikroregion nabízí.

V následující otázce byla již specifikována konkrétní činnost organizace, a to, zda se občané domnívají, že z celkového množství neziskových organizací, je jich dostatek se zaměřením na volnočasové aktivity pro děti a mládež. Tedy, zda je u nich ve městě dostatečně velká možnost výběru aktivit, kterých by se mohly ve volném čase děti a mládež účastnit. I zde se naprostá většina shodla na tom, že jsou s výběrem a množstvím aktivit spokojeni. Ze všech dotázaných takto odpovědělo 90 % respondentů.

Dále bylo šetřeno, zda se jejich děti aktivně zapojují do činností v rámci neziskových organizací a zda se pravidelně volnočasových aktivit, které NNO nabízí, účastní. Respondenti měli na výběr z možností ano či ne. U odpovědi „ne“ nebylo blíže specifikováno, z jakého důvodu se jejich děti volnočasových aktivit neúčastní, přesto, že někteří z dotázaných děti nemají. Zde se ukázalo že 59 % ze všech dotázaných nemají své děti zapojené do aktivit, které mají možnost ve svém bydlišti navštěvovat. V tomto případě by bylo vhodné více propagovat činnost organizací například za pomoci pedagogů, kteří by zvyšovali u dětí povědomí a výhody těchto aktivit. Samotné organizace by v rámci svého zviditelnění a k rekrutaci nových členů mohli zvolit podobnou formu náboru jako Bruslařský klub v Nové Pace. Ten každoročně pořádá akci výhradně k zápisu nových členů s názvem „Pojď hrát hokej“, stejně tak by mohly například sbory dobrovolných hasičů uspořádat den otevřených hasičských zbrojnic a nalákat tak na činnost další nové členy z řad dětí.

Velice důležitou otázkou kvantitativního výzkumu byla finanční dostupnost. Byla položena otázka, zda si lidé myslí, že je pro všechny rodiče, nehledě na jejich finanční možnosti, reálné financovat svému dítěti volnočasové aktivity, kterých by se mohly účastnit v rámci neziskových organizací a spolků. Šetřením bylo zjištěno, že si lidé uvědomují

finanční náročnost, kterou některé činnosti zcela jistě přináší. Nadpoloviční většina respondentů, což bylo 55 % lidí ze všech dotázaných se domnívá, že financovat volnočasovou aktivitu dětí a mládeže, kterou by v rámci nějaké organizace vykonávaly není dostupná všem vrstvám obyvatel a nemůže si ji tak některá část obyvatel pro své děti dovolit. Je tedy dost možné, že veřejnost není dostatečně informována o výši členství a co pro rodiče členství dětí v těchto organizacích obnáší. Zde by zcela jistě měli jednotlivé organizace důrazněji při své prezentaci cílit právě na rodiče. Protože jsou spolky, které opravdu nevyžadují vysoké náklady, a i rodiče s nižšími příjmy by jejich financování zcela jistě zvládly.

Následující otázka měla za cíl zjistit, jaké typy neziskových organizací, popřípadě aktivit by obyvatelé v budoucnu uvítali v místě, kde žijí. Nabízeny jim byly tři konkrétní odpovědi. Největší skupinu respondentů tvořili lidé, které by v rámci svého bydliště uvítali především spolky, které se podílí na společenském a kulturním životě ve městě. Téměř vyrovnané pak byly další dvě odpovědi, kdy by občané uvítali dobrovolnické či charitativní organizace a pouze o jednoho respondenta méně byla zvolena možnost volnočasových organizací pro děti a mládež. To dokazuje důležitost, těchto organizací pro celou společnost, ta má totiž dle daného šetření evidentně zájem být součástí společenské a kulturního dění v jejich obci.

Důležitým bodem dotazníku byla otázka, zda si respondenti myslí, že se obecně všechny typy neziskových organizací podílí na rozvoji daného místa či regionu a zda mají vliv na kvalitu života obce. Drtivá většina z nich je přesvědčená, že díky aktivnímu působení organizací a spolků je kvalita života ve městě velice pozitivně ovlivněna, a že se velkou mírou tyto organizace podílí na celkovém rozvoji daného území. Lze tedy s jistotou říci že neziskové organizace jsou důležitým faktorem pro regionální rozvoj.

Poslední část dotazníku tvořily dvě otázky, které byly do výzkumu zahrnuty z toho důvodu, že v průběhu zpracování bakalářské práce došlo k zásadním změnám ve fungování těchto organizací, ale i celé společnosti, jejichž příčinou byla a stále je celosvětová pandemie nemoci COVID-19. Otázky směřovaly k tomu, zda se dotazovaných tato krize nějakým způsobem dotkla z pohledu omezení činností spolkového života a aktivit, které do té doby mohli v rámci organizací vykonávat. Nebylo překvapením, že se to většiny z dotázaných dotklo, ať už z důvodů omezení kulturních a společenských akcí, ale také, že byly pouze omezené možnosti k tomu, aby se oni sami nebo jejich děti mohly těchto volnočasových aktivit účastnit. K otázce, zda si myslí, že po překonání této krize se chod jednotlivých organizací vrátí do původní podoby, jaká byla před pandemií, se lidé vyjadřovali rozporuplně. Ale i přesto si větší část lidí myslí, že jakmile to bude možné spolková činnost a činnost

neziskových organizací se vrátí do původní podoby a běžného chodu, jak tomu bylo do té doby, než přišla omezení z důvodů šíření nemoci. Ale jsou i tací celkem 6 % z dotázaných, kteří nevěří, že by se činnost obnovila v plné síle.

Součástí kvalitativního šetření bylo i stanovení tří statistických hypotéz, které byly sestaveny na základě zjištěných dat z dotazníkového šetření. Následně byly pomocí statistických metod vyhodnoceny a hypotézy potvrzeny nebo vyvráceny. Zjišťována byla závislost mezi pohlavím respondentů a členstvím v neziskové organizaci, dále pak vliv bydliště respondentů na výběr typu neziskové organizace, kterou by ve svém městě v budoucnu uvítali. Tyto dvě hypotézy vykazují, že existuje spojitost. A třetí hypotéza zjišťovala závislost mezi členstvím dětí v nějaké NNO, a tím, zda se lidé domnívají že jsou tyto kroužky v organizacích dostupné všem vrstvám obyvatel, zde nebyla závislost prokázána.

6.2 Vyhodnocení kvalitativního šetření

V praktické části byly ke kvalitativnímu šetření vybrány nestátní neziskové organizace a spolky, některé z nich s celorepublikovou působností. Rozhovory pro toto šetření byly vedeny s představiteli jednotlivých organizací, které se aktivně podílejí na volnočasových aktivitách pro děti a mládež na území svazku obcí s názvem Lázeňský mikroregion. Některé z organizací mají dlouholetou tradici a ustály i různá úskalí. Především tradiční spolky jako například Sbory dobrovolných hasičů nebo TJ Sokol byly v ovlivněny minulými politickými režimy, ale vždy se je podařilo udržet a jejich činnost obnovit, stejně tomu bylo i v 90. letech 20. století. Osloveny byly i spolky, které takovou historii sice nemají, ale podílí se stejně plnohodnotně na rozvoji a kvalitě daného území. Díky těmto osobám, které se o vedení organizací a spolků starají, profituje široká veřejnost. Jedná se o lidi, kteří dobrovolně a ve svém volném času mnohdy bez nároků na finanční odměnu věnují spoustu svých sil tomu, aby umožnili nejen dětem a mládeži trávit plnohodnotně volný čas, ale ve spoustě případech se zaslouhují o kulturní a společenský život ve městech a obcích. Na druhé straně šetření pak stáli vrchní představitelé místní samosprávy z měst Nová Paka, Lázní Běláhrad a Městysu Pecka spolu se sponzory, kteří se podílí na finanční nebo materiální podpoře neziskových organizací v jejich místě působení.

Výzkumem bylo zjištěno, že existence NNO, které se podílejí na možnostech trávení volného času dětí a mládeže jsou velice důležitým a nepostradatelným hlediskem pro správný vývoj dítěte, jeho návyků a zdravého životního stylu a získávání dovedností. Z daného šetření zkoumaných NNO bylo zjištěno, že největší zastoupení dětí a mládeže v Lázeňském

mikroregionu mají v hasičských sborech, co se týká členské základny dětí a mládeže školního věku. Naopak Bruslařský klub v Nové Pace spolupracuje již s dětmi od předškolního věku, stejně tak TJ Sokol, který nabízí možnost aktivit pro ty nejmenší děti, tj. batolata. Díky tomuto výzkumu bylo zjištěno, že tyto organizace spolupracují s dětmi v podstatě od jejich narození až do jejich dospělosti. Pro Lázeňský mikroregion je to tedy velice významný potenciál, co se týká rozvoje dané oblasti, vzhledem k tomu, že NNO, které zde působí, zajišťují pro své obyvatele dostupnost volnočasových aktivit, aniž by museli daný region opouštět. Lázeňský mikroregion není svou rozlohou nikterak velký, ale poskytuje v rámci NNO rozmanitou nabídku aktivit v okruhu 20 km nejen pro děti, ale i ostatní věkové kategorie.

Nejzajímavější a možná nejprestižnější aktivita je členství v Bruslařském klubu v Nové Pace, je to dáno také tím, že samotné děti vidí vzor v dospělých a slavných hokejistech. V tomto případě se hasiči, sokolové ani divadelníci nemohou této aktivitě jako celosvětově známému hokeji vyrovnat. Téměř všechny zkoumané organizace kromě divadelního spolku a Sokola spoléhají vždy na začátek nového školního roku, kdy je největší zájem ze stran dětí o členství v NNO v rámci kroužků a jiných aktivit. Velice často se stává že prvotní zájem velice často upadá a například z 10 nových členů na začátku školního roku, zůstanou na konci třeba jen tři děti. Organizace se snaží být aktivní i během letních prázdnin, kdy pro své svěřence pořádají letní tábory, soustředění aj. proto aby děti neztratily návyky, které získávaly během celého školního roku.

Otázkou finanční náročnosti je nejvíce nákladný hokej, který si rodiče ne vždy mohou dovolit financovat. Což nutně neznamená, že se jejich děti nemohou účastnit jiných dostupnějších a plnohodnotných aktivit v rámci ostatních organizací. Shrme-li finanční náročnost daných organizací na člena dětského věku tak se pohybuje od řádu stovek korun po desetitisíce korun na provozování ročního členství. Z toho vyplývá, že finanční situace rodin není překážkou pro to, aby se jejich ratolesti nemohli rozvíjet v některých z NNO a jak aktivně využívat volný čas a získávat tak návyky a rozvíjet svoji osobnost, která je důležitá pro celý vývoj dítěte a jeho zařazení do společnosti. Zde se potvrzují slova autorů, že „za pomoci pestrých a zajímavých činností se děti motivují k společensky žádoucímu využívání volného času, k získávání nových vědomostí, dovedností i návyků a tím k rozvoji poznávacích procesů a k celoživotnímu vzdělávání. Úspěchy v zájmových činnostech přináší uspokojení, možnost seberealizace a sebehodnocení. Na základě získaných zkušeností si lidé

vytvářejí vlastní názor na život a svět.“ (Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2002, str.38).

Šetřením bylo zjištěno, že největší motivací pro samotné představitele je vidět zájem dětí, jak přistupují k fungování v organizaci, které představitelé věnují nemalou část svého volného času i financí. Pokud jsme bavili o další motivaci byla to jednoznačně snaha udržet spolky aktivní a podílet se na udržení tradic a mladé generace, kteří v tom následně budou pokračovat. Samotné udržení spolků a organizací je bezesporu důležitým aspektem pro rozvoj celého území, kvalitě života a spolčování lidí a udržování jejich dobrých vztahů, z čehož následně plyne i atraktivita a participace lidí na dalším rozvoji jejich lokality.

Zeptáme-li se na financování NNO tak z daného šetření vyplývá, že organizace jsou odkázány na pomoc od místní samosprávy, své členské pokladny a na sponzorské příspěvky ať už finanční nebo materiální. Všechny popisované organizace využívají pravidelné roční finanční podpory za schválených ročních rozpočtů místní samosprávy. Zbylou část finančních prostředků získávají organizace individuálně v rámci momentálních potřeb, kdy osloví své pravidelné, popřípadě jiné sponzory a dále pak mohou využít možnost čerpat finanční prostředky za pomoci programů různých nadací a fondů. Protiváhou finanční soběstačnosti je důležitá i podpora od samotných rodičů dětí, se kterými organizace spolupracuje a v některých případech jsou právě rodiče nedílnou součástí fungování organizace. Bohužel však široká veřejnost si ne vždy uvědomuje důležitost práce s mladou generací a už vůbec neví, že tyto lidé dělají vše ve svém volném čase a bez nároku na odměnu, jen proto aby zajistili rozvoj a atraktivitu dané oblasti, kde tato veřejnost žije.

Ve výzkumu byla zohledněna i situace, která nastala s příchodem pandemie. Téměř celý rok, kdy se ČR potýká s touto krizí se ukázalo, že to má obrovské dopady jak na samotné fungování NNO, ale právě i na širokou veřejnost, která nyní pociťuje omezení všech aktivit, a to i těch na kterých se NNO podílejí. Lidem chybí sociální kontakt, není možné účastnit se kulturních ani společenských akcí. Samotní představitelé se shodují, že jakmile to bude možné, chtějí ve své předchozí činnosti pokračovat, ale uvědomují si, že to nebude snadná cesta.

Abychom potvrdili otázku, zda jsou NNO faktorem pro regionální rozvoj, bylo třeba zjistit detailní informace od čelních představitelů, každý z nich hájí zájmy konkrétní

organizace a každá se větší či menší mírou podílí na rozvoji daného území. Nelze však tvrdit že jsou jedni či druzí významnějším aktérem regionálního rozvoje. Výjimku tvoří hasičské spolky, které zastávají funkci nositelů kulturního života v dané obci či městě a zároveň spolupracují s mladou generací. Všeobecně pro všechny obce, které jsou součástí tohoto výzkumu jsou důležitým spolkem právě sbory dobrovolných hasičů, ke kterým se vyjádřili shodně všichni představitelé místních samospráv. Spolupráce právě mezi hasiči a místní samosprávou je důležitá, kde starostové využijí pomoci sborů v rámci pořádání velkých akcí, a jsou si vědomi, že tuto práci vykonávají ve svém volné čase a z dobré vůle. Výzkumem se zjistilo, že oboustranná spolupráce funguje právě pouze mezi SDH a samosprávou dané obce ostatní organizace dále neprojevují aktivitu v další spolupráci, stejně tak neprobíhá spolupráce ani se sponzory.

Z výzkumu vyplývá, že místní samospráva se snaží o maximální podporu NNO, které mají na svém území. Jsou si vědomi, že se tyto organizace podílí velkou mírou na atraktivitě mikroregionu. Výsledkem je možný příliv nových lidí, kteří by se rádi přestěhovali na dané území, jedná se především o mladé rodiny, které se podílí na snižování věkového průměru dané lokality, tím pádem i na jejím rozvoji. Sponzoři se pak shodli na tom, že zásadním užitekem, který plyne ze sponzorování NNO je především jejich zviditelnění.

7 Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zjistit jaké NNO se ve vybraném Lázeňském mikroregionu vyskytují a jak se mohou podílet na jeho rozvoji. Závěrečná práce si stanovila cíle zjistit jaké možnosti poskytují neziskové organizace, a to především se zaměřením na volnočasové aktivity pro děti a mládež. Byly stanoveny tři dílčí cíle, díky nimž bylo možné zhodnotit výsledky předmětu práce, a to za pomoci kvantitativního a kvalitativního sociologického šetření. Prvním dílčím cílem byla provedena identifikace neziskových organizací, které se zaměřují na trávení volného času dětí a mládeže ve zkoumaném regionu, tedy svazku obcí Lázeňský mikroregion. Druhý dílčím cílem bylo zjistit vize aktérů neziskových organizací, které tyto spolky zřizují, financují a zároveň udržují zájem a členství ve zkoumané organizaci. Šetření probíhalo za pomoci kvalitativní analýzy formou polostandardizovaných rozhovorů, které se prováděly s předními představiteli vybraných organizací. A třetím cílem bylo zjistit pomocí dotazníkového šetření, tedy kvantitativní formou analýzy, jak činnost těchto organizací vnímá samotná veřejnost a zda jsou pro ně a jejich děti přínosem. Touto prací byly stanovené cíle splněny. Byla zjištěna jak pozitiva ta negativa zkoumané problematiky. Za pomoci statistických hypotéz byly domněnky vyvráceny nebo potvrzeny.

Zkoumanou lokalitou byl svazek obcí s názvem Lázeňský mikroregion, který se nachází v Královéhradeckém kraji v krajině Podkrkonoší. Do Lázeňského mikroregionu patří celkem 22 obcí, od malých vesnic a po větší města, svou velikostí a počtem 9100 obyvatel je Nová Paka největším z členů svazku obcí. Pro výzkum bylo v rámci bakalářské práce vybráno dále město Lázně Bělohrad, které je na počet obyvatel (3700) menší než Nová Paka a třetí obcí byl Městys Pecka, s počtem přibližně 1300 obyvatel, a tedy nejmenší z vybraných obcí.

V bakalářské práci byly definovány důležité pojmy týkající se rozvoje regionu a neziskových organizací ve vybraném mikroregionu, které se na samotném rozvoji podílí. Bylo vybráno celkem šest organizací, v každé vybrané obci dvě, jednou pro všechny společnou organizací byl Sbor dobrovolných hasičů. Ve městě Nová Paka Bruslařský klub, který vychovává mladé hokejisty, v Lázních Bělohrad Tělocvičná jednota Sokol, a cvičení pro maminky s dětmi. V Městysu Pecka pak divadelní soubor DS Smajlík. Výsledkem práce se zjistilo, že činnost nestátních neziskových organizací je důležitým faktorem pro rozvoj

regionu a zaručují bohatý spolkový život, poskytují nabídku volnočasových aktivit jak pro děti a mládež, kteří byli předmětem této práce, ale i pro celé obyvatelstvo této lokality.

Šetřením se potvrdilo i to, že Lázeňský mikroregion nabízí svým obyvatelům dostatečné množství neziskových organizací, kde mohou oni sami, a především pak jejich děti trávit svůj volný čas. Samotné obce mají bohatý spolkový život, a proto lidé, kteří zde trvale žijí nejsou odkázáni k tomu, aby museli za těmito aktivitami dojíždět a většina z nich se uspokojí s nabídkou příležitostí, které jim poskytují místní neziskové organizace.

Důležitým zjištěním pro tuto bakalářskou práci bylo, že velká část veřejnosti (73 % dotázaných) v dotazníkovém šetření uvedla, že volnočasové aktivity nejsou finančně dostupné všem vrstvám obyvatel. Kvalitativní šetření se pak zajímalo o finanční náročnost vybraných aktivit v organizacích, z čehož jednoznačně vyplývá, že pokud rodiče mají zájem a chtějí, aby jejich dítě navštěvovalo nějaký kroužek, není to jednoznačně závislé na jejich finanční situaci. Nejvíce finančně náročným se ukázalo členství dítěte v Bruslařském klubu, které si ročně vyžaduje až desítky tisíc korun. Ale jsou spolky a organizace, které nestojí tolik a jsou pro dítě také plnohodnotnou formou, jak trávit svůj volný čas v ostatních zkoumaných organizacích, kde roční členství přijde rodiče na pár set korun. Zde se potvrzuje, že opět musí být zájem především z řad rodičů a ochota hledat pro své dítě dostupnou variantu, díky které získá důležité návyky a dovednosti pro budoucí život.

To, jak bohatý je spolkový život v obci se pak významně odráží na atraktivitě daného území a jak se představitelé místních samospráv shodli, jejich činnost a fungování je důležitým aspektem pro příliv nových lidí a zájem o tuto lokalitu. Všichni dotazovaní si uvědomují důležitost těchto organizací a o to více vrchní představitelé obcí, kteří vnímají existenci těchto organizací jako klíčovou a snaží se ji jak finančně, tak materiálně podporovat. Aktivní neziskové organizace totiž pro všechny dotázané představují nositele společenského a kulturního života ve vybraných obcích, a právě jejich činnost představuje jedinou možnost, jak zachovat tradice a zvyky pro budoucí generace.

Představitelé místních neziskových organizací se posléze shodli na tom, že nejdůležitější motivací pro to, co dělají je jednak historie jejich spolku, tak i snaha udržet činnost pro mladou generaci. Významnou motivací je zájem samotných dětí, pohled na to, jak v dané organizaci fungují a tráví plnohodnotně svůj volný čas. Z dětí se postupně zábavnou

formou stávají nejen vzdělanější lidé, s všestrannými dovednostmi, zdravými životními návyky, učí se zde odpovědnosti, morálce, svědomité práci, ale budují si důležité sociální kontakty. Zde se potvrzují slova autorů Pávkové a kol. (Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2002, str.38).

Zájem dětí být součástí těchto organizací pak vychází především z toho jaké návyky si utváří doma v rámci své rodiny. Šetřením bylo zjištěno, že někteří rodiče s vedoucími spolků aktivně spolupracují, ale bohužel někteří naopak tuto aktivitu svých dětí berou pouze jako možnost je někam odložit a kde o ně bude určitý čas postaráno a více se nezajímají, jak se dítěti v kroužku vede a jaké má úspěchy. Všechny organizace se snaží svým zázemím a nabízenými aktivitami přilákat co největší počet členů, k tomu využívají především samotnou prezentaci, při utkáních, závodech, vystoupeních a dalších společenských akcích, které pořádají. Důležitým faktorem pro všechny spolky je dobrá informovanost veřejnosti. V dnešní době nejjednodušší cesta, jak kvalitně informovat veřejnost jsou sociální sítě, internet všeobecně, místní tisk aj.

Šetřením bylo zjištěno, že pro fungování neziskových organizací je nepostradatelným zdrojem financování právě místní samospráva, která nestátním organizacím každoročně vyčlení část prostředků z veřejného rozpočtu a také mnohdy pomáhá s financováním prostor a zázemí pro činnost těchto organizací. Další formu financování organizace zajišťují členské pokladny. V neposlední řadě se významný podíl finanční a materiální podpory dostává od sponzorů.

Fungování těchto organizací nestojí pouze na finančních prostředcích, ale především na lidech, kteří se o činnost v neziskových organizacích zaslouhují. Představitelé organizací, ale i vrchní představitelé místních samospráv jsou si vědomi, že nebýt ochotných, pracovitých a tzv. zapálených lidí pro tuto činnost, tak zcela jistě by zanikla velká část kulturního a společenského života v obci. Následkem úpadku fungování organizací nebude prostor pro naplňování volnočasových aktivit, místní obyvatelé nebudou mít příležitost potkávat se na kulturních akcích a udržovat tak dobré vzájemné vztahy. Nečinnost organizací by měla velký dopad na samotné obce, protože pokud nebudou fungovat místní organizace a spolky, obce ztratí svou prestiž, přestanou se rozvíjet, dojde i k odlivu obyvatel a v neposlední řadě začnou chátrat budovy a zázemí, o které se aktéři organizací i s pomocí místní samosprávy starají a udržují jejich funkčnost.

Kritická situace z důsledku zdravotnické krize, kterou způsobilo celosvětové šíření nakažlivého viru a s tím související vyhlášení nouzového stavu vládou ČR, potvrzuje důležitost existence NNO jako aktéra regionálního rozvoje. Nyní se z důvodů vládních restrikcí, zákazů a omezení dostává příkladného obrazu, jaký dopad by to mělo v případě zániku spolků a organizací jenž se podílejí na kvalitě života a rozvoji dané lokality. Zhodnocení uplynulého roku 2020 je důkazem, že útlum společenského a kulturního života se negativně podepisuje na psychice lidí, na ztrátě zdravých návyků, ale i sounáležitosti mezi lidmi. Společnost je vyčerpaná, nemá možnost věnovat se volnočasovým aktivitám, nemohou navštěvovat hromadné akce a život v každé obci se téměř zcela zastavil. Veškeré volnočasové aktivity, společenské, kulturní akce a život jednotlivých obcí se bude jen těžko vracet do dob, kdy mělo vše svá zaběhnutá pravidla. K obnově života v obcích bude velice nutná participace obyvatel, podpora místních samospráv, a především obrovská motivace nás všech.

8 Seznam použitých zdrojů

Literatura

- BINEK, J. et al. *Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova*. Vyd. 1. Brno: GaREP, 2009. 94 s. ISBN 978-80-904308-0-8.
- BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe)*. Praha: Oeconomica, 2009. 304 s. ISBN 978-80-245-1650-9.
- CNAAN, R. A., HANDY, F., WADSWORTH, M. „*Defining who is a volunteer: Ceneptual and empirical considerations.*“ *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 1993. 25(3): 364-383
- DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 4., nezměněné vydání. Praha: Karolinum, 2011. 372 stran. ISBN 978-80-246-1966-8.
- DOBROZEMSKÝ, V. a STEJSKAL, J. *Nevýdělečné organizace v teorii*. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 407 s. ISBN 978-80-7552-103-3.
- FRIČ, P., POSPÍŠILOVÁ, T. a kol. *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: AGNES ve spolupráci s HESTIA, 2010. 263 s. ISBN 978-80-903696-8-9.
- FRIČ, P., VÁVRA, M. *Tři tváře komunitního dobrovolnictví: neformální pomoc, organizovaná práce a virtuální aktivismus*. Praha: AGNES, 2012. 138 s. ISBN 978-80-903696-9-6.
- GIL-MADRONA, P., HONRUBIA-MONTESINOS, C. *Physical Activity and Health Habits of 17- to 25-Year-Old Young People during Their Free Time*. Sustainability [online]. 2019, 11(23), 1 [cit. 2021-03-06]. ISSN edsrep.
- HUDEČKOVÁ, H., LOŠTÁK, M. a ŠEVČÍKOVÁ, A. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2013. ISBN 978-80-213-1413-9.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 455 s. Vysokoškolské učebnice. ISBN 978-80-7380-086-4.
- MACHÁČEK, J., TOTH, P. a WOKOUN, R. *Regionální a municipální ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011. 199 s. Vysokoškolská učebnice. ISBN 978-80-245-1836-7.
- MANSFELDOVÁ, Z., KROUPA, A. *Participace a zájmové organizace v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. 244 s. ISBN 80-86429-53-9.
- PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 2002. 221 s. ISBN 80-7178-295-5.
- STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. 216 s.

ISBN 978-80-7367-588-2.

WOKOUN, R. Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

Zákony:

Ústavní zákon č.1/1993 Sb.,

Zákon č.347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích

Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Internetové zdroje:

Bruslařský klub Nová Paka. [online] 2020. [cit. 2020-21-10]. Dostupné z:
<https://hokejnp.cz/index.asp>

Český statistický úřad [online]. 2020 [cit. 2020-09-21]. Dostupné z:
https://apl.czso.cz/nufile/gh88j_e/SUNI%202005_2018.pdf

Divadelní soubor Smajlík Pecka. [online] 2020. [cit. 2020-22-10]. Dostupné z:
<https://smajlikpecka.dsfrk.cz/index.php/historie-souboru>

Kudy z nudy [online]. 2020 [cit. 2020-09-26]. Dostupné z:
<https://www.kudyznudy.cz/aktuality/nejnavstevovanejsi-mista-kralovehradeckeho-kraje>

Lázeňský mikroregion [online]. 2020 [cit. 2020-09-11]. Dostupné z:
<http://lazensko.cz/aktuality/>.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. 2021 [cit. 2021-01-24]. Dostupné z:
<https://mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2021>

Nadace Neziskovky.cz [online]. 2020 [cit. 2020-09-08]. Dostupné z:
<https://neziskovky.cz/#svet-neziskovek>

Oficiální stránky města Nová Paka. [online] 2020. [cit. 2020-03-10]. Dostupné z:
<http://www.munovapaka.cz/historie-mesta/ms-8157/p1=8157>

Oficiální stránky Městyse Pecka [online]. 2020 [cit. 2020-02-10]. Dostupné z:
<https://www.mestys-pecka.cz/mestys-1/>

Oficiální stránky města Lázně Bělohrad [online]. 2020 [cit. 2020-03-10]. Dostupné z:
<http://www.lazne-belohrad.cz/mesto/o-meste/>.

Sbor dobrovolných hasičů Nová Paka [online]. 2020 [cit. 2020-12-12]. Dostupné z:
<https://www.facebook.com/hasicipaka/>

Sbor dobrovolných hasičů Lázně Bělohrad [online]. 2020 [cit. 2020-11-12]. Dostupné z: <http://www.sdhlb.clanweb.eu/>

Sbor dobrovolných hasičů Pecka [online]. 2020 [cit. 2020-12-12]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/hasicipecka>

Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2014–2020 [online]. 2020 [cit. 2020-12-08]. <https://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf>

Tělocvičná jednota Sokol Lázně Bělohrad [online]. 2020 [cit. 2020-12-11]. Dostupné z: <https://www.sokol-laznebelohrad.cz/historie2/>

9 Přílohy

Seznam příloh

Příloha č.1 - Soutěž mladých hasičů Lázně Bělohrad

Příloha č.2 - Trénink hokejového týmu Junioři BK Nová Paka <https://www.hokejnp.cz/>

Příloha č.3 - Divadelní vystoupení DS Smajlík Pecka <https://smajlikpecka.dsfrk.cz/>

Příloha č.4 - Program SDH Pecka pro děti

Příloha č.5 - Dotazník pro veřejnost

Příloha č.6 - Rozhovor s představiteli neziskových organizací

Příloha č.7 – Rozhovory s představiteli místní samosprávy a sponzory

Příloha č.1 - Soutěž mladých hasičů Lázně Bělohrad

Zdroj: <https://www.facebook.com/hasicibelohrad/>

Příloha č.2 - Trénink hokejového týmu Junioři BK Nová Paka

Zdroj: <https://www.hokejnp.cz/>

Příloha č.3 - Divadelní vystoupení DS Smajlík Pecka

Zdroj: <https://smajlikpecka.dsfrk.cz/>

Příloha č.4 - Program SDH Pecka pro děti

Zdroj: Osobní archiv

DOTAZNÍK PRO VEŘEJNOST
„NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE JAKO FAKTOR REGIONÁLNÍHO
ROZVOJE“

obyvatelé města Nová Paka, Lázně Bělohrad a městysu Pecka

Vážení,

dovolte mi, abych Vás oslovila v rámci sběru dat pro kvantitativní šetření, které bude sloužit ke zpracování mé bakalářské práce na téma: **NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE JAKO FAKTOR REGIONÁLNÍHO ROZVOJE**. Cílem práce je zhodnocení situaci ve Vašem bydlišti a zjistit, jak vnímáte neziskové organizace např. spolky, sportovní kluby ad., které se zaměřují především na volnočasové aktivity dětí a mládeže. Součástí výzkumu je zjistit jaký vliv mají na kvalitu života a rozvoj obce či města. Prosím Vás tedy o **anonymní** vyplnění tohoto krátkého dotazníku, zaškrtnutím vždy jedné odpovědi u každé otázky, a to co nejpravdivěji.

Děkuji Vám za váš čas, který věnujete k vyplnění následujícího dotazníku.

Martina Žiláková

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- MUŽ
 ŽENA

2. V které z uvedených obcí žijete?

- město Nová Paka
 město Lázně Bělohrad
 městys Pecka

3. Kolik vám je let?

- 18-30 let
 31-44 let
 45-59 let
 60 let a více

4. Jaké je vaše dosažené vzdělání?

- základní
 středoškolské
 střední odborné s maturitou
 střední odborné bez maturity
 vyšší odborné
 vysokoškolské

5. Máte děti?

- ano

ne

6. Víte, jaké neziskové organizace působí v místě, kde žijete?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

7. Jste členem nějaké neziskové organizace (spolku)?

- ano
- ne

8. Účastníte se vy osobně akcí, které spolky pořádají?

- ano pravidelně
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

9. Jsou u Vás spolky, které se zaměřují na volnočasové aktivity pro děti a mládež?

- ano
- ne
- nevím

10. Myslíte si, že je u Vás dostatečné množství těchto organizací?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

11. Účastní se vaše dítě pravidelně aktivit, které místní spolky nabízí?

- ano
- ne

12. Myslíte si, že jsou aktivity nebo členství v těchto organizacích finančně dostupné pro všechny vrstvy obyvatel?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

13. Jaké typy organizací a činností byste ve Vašem bydlišti v budoucnu uvítali?

- volnočasové pro děti a mládež
- dobrovolnické, charitativní či sociální
- spolky se zaměřením na společenský a kulturní život

14. Mají aktivity spolků podle Vás vliv na kvalitu života a rozvoj místa, ve kterém žijete?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- určit ne

15. Dotkla se vás nebo vašich dětí omezení spojená s koronavirovou pandemií, co se týká aktivit v těchto organizacích?

- ano
- ne

16. Myslíte si, že se po překonání této pandemie vrátí spolkový život do původní podoby?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

Zdroj: Vlastní zpracování

**ROZHOVORY S PŘEDSTAVITELI NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ
„NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE JAKO FAKTOR REGIONÁLNÍHO
ROZVOJE“**

- Bruslařský klub Nová Paka z.s.
 - Sbor dobrovolných hasičů Nová Paka
 - Tělocvičná jednota Sokol Lázně Bělohrad
 - Sbor dobrovolných hasičů Lázně Bělohrad
 - DS Smajlík Pecka z.s.
 - Sbor dobrovolných hasičů Pecka
-
1. Jak je podle Vás důležitá činnost organizací zaměřených na volnočasové aktivity dětí a mládeže?
 2. Jak se vám daří udržet zájem o aktivity vaší organizace a dostatečný počet dětí?
 3. Jak velký finanční obnos musí rodič za své dítě ve vaší organizaci vynaložit?
 4. Co je pro vás motivací pracovat s dětmi a mládeží?
 5. Z čeho je činnost vaší organizace financována?
 6. Dostává se vám podpory od rodičů dětí, jež jsou členy spolku?
 7. Spolupracujete se sponzory v rámci finanční nebo materiální podpory pro činnost spolku?
 8. Spolupracujete s místní samosprávou? Pokud ano tak jak?
 9. Myslíte si, že si široká veřejnost uvědomuje důležitost Vaší činnosti práce s dětmi a mládeží? Zda je vůbec veřejnost dostatečně informována?
 10. Jak ovlivnila pandemie fungování Vaší organizace a snažili jste se hledat jiné cesty, jak po dobu omezení této činnosti udržet zájem dětí?
 11. Vráť se Vaše činnost po překonání této pandemie do běžného chodu?

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha č.7 – Rozhovory s představiteli místní samosprávy a sponzory

**ROZVORY S PŘEDSTAVITELI MÍSTNÍ SAMOSPRÁVY A SPONZORŮ
„NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE JAKO FAKTOR REGIONÁLNÍHO
ROZVOJE“**

- Městský úřad Nová Paka
- Městský úřad Lázně Bělohrad
- Úřad Městysu Pecka
- Firma: VYKOM s.r.o.
- Firma: Donap spol. s r.o.
- Firma: Pila Wolf a syn s.r.o.

1. Identifikujte Vaši instituci nebo firmu
2. Jaký význam pro Vás mají neziskové organizace?
3. Podporujete finančně nebo materiálně nějakou neziskovou organizaci?
4. Probíhá mezi Vámi a nějakou neziskovou organizací bližší spolupráce?
5. Jaký užitek pro Vás v případě podpory tato organizace má

Zdroj: Vlastní zpracování